

HIEMSTRA & DE VRIES

Midterm Review

Versterkingsplannen 2019 – 2021

In opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid en het Strategisch Beraad Ondernijning/ Landelijk Aanjaagteam Ondernijning

Fleur van Haasteren, Steven de Vries & Janneke Oudenhoven

1 oktober 2020

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
Doel en aanpak van de midterm review	3
toetsingskader	4
Leeswijzer	4
2. Conclusies	5
Vooraf: inzicht in de context	5
<i>Hoofdconclusie 1: De basis voor een brede landelijke beweging tegen ondermijning is gelegd</i>	5
1.1 Na het opstarten van de uitvoering van de versterkingsplannen zijn de eerste concrete acties en resultaten zichtbaar	6
1.2 De regionale governance is ontwikkeld of steviger verankerd	6
1.3 Uitgaan van regionale en lokale kracht en context is van meerwaarde	7
<i>Hoofdconclusie 2: Er zijn minder meters gemaakt dan gedacht, gepland en gehoopt</i>	7
2.1 Projecten verkeren veelal nog in de beginfase	7
2.2 Er is sprake van een forse onder-uitputting	7
2.3 Nog weinig concrete resultaten kunnen worden gerapporteerd	8
2.4 Er is vooral winst te behalen in de landelijke projecten	8
<i>Hoofdconclusie 3: Contextuele factoren hebben invloed gehad op de voortgang</i>	8
3.1 De versterkingsplannen hadden een valse start	8
3.2 Het vinden en behouden van personeel is een uitdaging	9
3.3 COVID-19 had impact op het tempo en de resultaten	9
<i>Hoofdconclusie 4: De aanpak van ondermijning is een organisatorisch vraagstuk, hier is verbetering mogelijk</i>	9
4.1 De aanpak van ondermijning is complex, goede samenwerking is essentieel en vraagt blijvend aandacht	10
4.2 Planmatig en programmatisch werken lijkt minder goed ontwikkeld	10
4.3 Met de huidige wijze van verantwoorden gaat kostbare tijd en energie verloren	10
4.4 De regio's en landelijke projecten leren beperkt van elkaar	11
3. Aanbevelingen	12
3.1 Zet de ingezette impuls via de versterkingsplannen door en geef meer tijd voor realisatie en borging	12
3.2 Stel naar aanleiding van de midterm review ambities, plannen en budgettering bij	12
3.3 Neem meer eigenaarschap op landelijk niveau	12
3.4 Organiseer met elkaar meer 'lean and mean' verantwoording	13
3.5 Zoek personeel met een generalistisch profiel	13
4. Inzicht in de regio's en landelijke projecten	14
4.1 Noord-Nederland	15
4.2 Oost-Nederland	18
4.3 Midden-Nederland	22
4.4 Noord-Holland	26
4.5 Amsterdam-Amstelland	29
4.6 Den Haag	33
4.7 Rotterdam	38
4.8 & 9. Brabant-Zeeland	41
4.10 Limburg	45
4.11 Landelijke projecten	49
4.12 Raad van de Rechtspraak	53
Bijlage 1 – Geraadpleegde bronnen	56

1. Aanleiding

In het regeerakkoord ‘Vertrouwen in de toekomst’ uit 2017 van het kabinet Rutte III is de aanpak van ondermijnende criminaliteit een belangrijke ambitie. Om de bestaande aanpak te intensiveren heeft het kabinet eenmalig 100 miljoen euro hiervoor vrijgemaakt.

Bij brief aan de Tweede Kamer van 11 juli 2018 maakte Minister Grapperhaus bekend hoe hij de 100 miljoen euro in wil zetten. Belangrijk onderdeel is dat financiën aangevraagd kunnen worden ten behoeve van landelijke en regionale projecten. Daarnaast gaf de minister aan dat hij verwacht dat de plannen “van onderop”, bij de professionals en experts in de uitvoering ontstaan. Deze plannen zijn vervolgens eind september 2018 door regio’s en landelijke partners ingediend. De focus ligt op de aanpak van de illegale drugsindustrie en de daarmee gepaard gaande verwevenheid van onder- en bovenwereld én de bijbehorende criminele geldstromen.

Deze plannen zijn vervolgens beoordeeld door het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) dat onder onafhankelijk voorzitterschap staat van Peter Noordanus. Dit advies is door de minister overgenomen waarna de meeste regio’s en landelijke partners in januari 2019 een beschikking gekregen hebben. De plannen zijn opgesteld onder regie van de tien Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC’s). Op landelijk niveau geldt dat er van een vergelijkbare permanente samenwerking nog geen sprake was. Plannen zijn hier zelfstandig door ‘landelijke partners’ opgesteld en onder regie van het landelijk parket van het Openbaar Ministerie (OM) ingediend. Daarnaast zijn er plannen ingediend door Raad voor de Rechtspraak.

In zijn brief ‘toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning’ aan de regio’s en de landelijke partners geeft de minister aan halverwege de termijn een tussentijdse evaluatie uit te voeren. Deze tussenevaluatie is de basis voor het besluit tot het vrijgeven van de middelen voor het jaar 2021. Voor u ligt de aangekondigde tussenevaluatie ofwel: midterm review. De evaluatie is in de zomer van 2020 uitgevoerd door advies- en onderzoeksbureau Hiemstra & De Vries. In dit rapport vindt u onze bevindingen en aanbevelingen.

DOEL EN AANPAK VAN DE MIDTERM REVIEW

Met deze midterm review onderzoeken wij halverwege de programmaperiode hoe de uitvoering van de versterkingsprogramma’s verloopt. Het doel van het onderzoek is drieledig:

- 1 De midterm review vormt de basis voor besluitvorming door het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het SBO tot het vrijgeven van de middelen voor het jaar 2021. Indien de uitvoering van de versterkingsplannen niet voldoet aan de voorwaarden die zijn gesteld, bijvoorbeeld doordat de middelen niet adequaat worden besteed aan de activiteiten en doelen zoals vermeld in het betreffende versterkingsplan, kan de bijdrage voor 2021 worden bijgesteld.
- 2 De midterm review biedt op hoofdlijnen stuurinformatie - en zo nodig aanbevelingen – aan JenV en het SBO om in de tweede fase van de versterkingsplannen het gesprek aan te gaan met de RIEC’s en het OM over de manier van voortzetting van het project/ versterkingsplan.
- 3 De midterm review biedt inzicht aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de voortgang van de versterkingsplannen en kan als input dienen voor zijn brief aan de Tweede Kamer om de Kamer te informeren over de voortgang van deze versterkingsplannen.

Voor de midterm review hebben wij de volgende informatiebronnen gebruikt:

- De oorspronkelijke versterkingsplannen, afgezet tegen de door de partners zelf gerapporteerde resultaten over de projectperiode tot zover (voortgangsberichten van september 2019, jaarverslagen over 2019 en veel aanvullende documenten die vanuit de RIEC’s zijn aangeleverd). Aan de hand van deze documenten hebben wij de volgende vraag beantwoord: ‘hoe verloopt de uitvoering van de versterkingsplannen in het kader van de RIEC’s en landelijke partners, welke voortgang is geboekt afgemeten tegen de beoogde doelen en resultaten uit de plannen?’ Het aantal documenten was echter

van dusdanige orde dat – mede gezien het krappe tijdpad van de opdracht – ze enkel op hoofdlijnen zijn bezien. Onderstaand toetsingskader was daarbij behulpzaam. In de bijlage vindt u een overzicht van de door ons geraadpleegde documenten.

- Informatie over de realisatie van financiële middelen tot de eerste helft van 2020 (1 juli 2020). Met deze informatie gaven wij inzicht in de vraag: 'hoe verloopt de uitputting van de gelden die beschikbaar zijn gesteld voor uitvoering van de versterkingsprogramma's? Oftewel, wat is tot de eerste helft van 2020 het feitelijk beloop van de uitgaven?'
- In interviews met een vertegenwoordiging vanuit de RIEC's, het OM, de landelijke partners en de Raad van de Rechtspraak, is (aanvullend op bovenstaande vragen) stilgestaan bij de strategie en achterliggende keuzes van de aanpak. Daarnaast stonden drie onderwerpen centraal:
 - de vraagstukken waar men bij de uitvoering van de programma's tegen aan is gelopen en hoe men daarmee is omgegaan.
 - de issues die spelen op dit moment die de voortgang, effectiviteit en doelmatigheid van de programma's beïnvloeden.
 - in hoeverre de projecten, dan wel de resultaten daarvan, toe te passen zijn binnen andere regio's.

TOETSINGSKADER

In deze midterm review staan wij bij elke regio afzonderlijk stil. Daarvoor hebben we een toetsingskader opgesteld met de elementen waar wij in de documentenanalyse en de gesprekken naar gekeken hebben. We lichten deze elementen hieronder kort toe.

Onderdeel toetsingskader	Toelichting
Startpositie	Wat was de startpositie van het RIEC/ de uitvoering op landelijk niveau? Lag er al een goede basis van samenwerking of moest alles vanaf nul opgestart worden?
Ambitieniveau	Wat is het ambitieniveau? Ligt de lat hoog genoeg of misschien te hoog? Past dit ambitieniveau ook bij de regio en wordt het onderkend door de partners?
Doelen	Wat zijn de doelen van het versterkingsplan? Zijn de doelen helder verwoord en worden deze herkend door de partners? Is er een heldere strategie om deze doelen te bereiken?
Papier en praktijk	Zijn de plannen op papier helder verwoord en lukt het om al naar de uitvoering te gaan. Welke resultaten zijn al gerealiseerd, lopen de plannen op schema?
Overkoepelende visie	Is er een overkoepelende visie? Wordt er samenhang gezocht tussen de verschillende deelprojecten, tussen de reguliere werkzaamheden en de acties van de versterkingsplannen? Is dit een duurzame visie?
Besteding gelden	Wat is de stand van zaken met betrekking tot de besteding van de gelden? Waar wordt het budget met name aan besteed, waar ligt de focus?
Sturing, monitoring en programmamanagement	Is er sprake van een gedegen wijze van sturing, monitoring en programmamanagement? Is er aandacht voor leren en evalueren en weer bijstellen?
Commitment	Is er commitment voor de plannen in de organisatie, van bestuur tot operatie? En is sprake van integraal commitment; dus bij alle deelnemende partners?

LEESWIJZER

Het rapport is opgebouwd met een structuur die de lezer de mogelijkheid geeft om in een kort tijdsbestek de belangrijkste boodschap tot zich te nemen. De conclusies en aanbevelingen zijn daartoe zo opgesteld dat deze (in de inhoudsopgave) te lezen zijn als een samenvatting. Naast algemene conclusies en aanbevelingen is per regio, voor de landelijke projecten en de projecten van de Raad voor de Rechtspraak een specifieke analyse geschreven die nadere toelichting en onderbouwing geeft.

2. Conclusies

VOORAF: INZICHT IN DE CONTEXT

Voordat we stilstaan bij de conclusies van ons onderzoek, vinden we het belangrijk om de context van dit onderzoek te duiden. De volgende zaken in de context zijn van belang:

- We voerden deze midterm review uit in de zomerperiode. Een zomerperiode, die toch al anders verliep door de impact van COVID-19. We hebben desondanks in elke regio en bij elk landelijk project de bereidheid gevonden om transparant informatie aan te leveren en in een interview een toelichting te geven op de documenten.
- Een evaluatie van de versterkingsplannen is iets anders dan de evaluatie van een RIEC. Omdat de RIEC's regie voeren op de plannen, zijn zij vanzelfsprekend gesprekspartner geweest in deze evaluatie. Maar we vinden het belangrijk de nuancering te maken dat de RIEC's in algemene zin niet verantwoordelijk zijn en ook niet het mandaat hebben voor de uitvoering van de plannen. De partners – zoals het Openbaar Ministerie, de politie, de Belastingdienst en de gemeenten – vormen samen het RIEC. Zij sturen samen op de RIEC-samenwerking. Het RIEC zelf is vooral een hulp- en ondersteuningsstructuur.
- We constateren dat de plannen én financiering van de versterkingsplannen in sterke mate verweven waren met die van de brede RIEC-plannen en – financiering. In onze conclusies is het daardoor soms lastig te benoemen wat nu aan de versterkingsgelden kan worden toegeschreven, dan wel aan andere financieringsstromen en initiatieven binnen de RIEC-samenwerking. We hebben onder andere in de interviews gepoogd dit zo goed mogelijk boven tafel te krijgen.
- Regio's zijn niet zomaar vergelijkbaar. Ze verschillen in omvang, in de opgave op ondermijning en in de positie van het RIEC. Maar ook de startpositie kan zeer verschillend zijn, bijvoorbeeld op het gebied van de samenwerking die al professioneel georganiseerd is of juist nog van de grond moet komen. Ook zijn er (grote) verschillen in de grootte van de toegekende gelden. Daarom doen wij geen uitspraken over de onderlinge vergelijking van de regio's. Wel leggen we elke regio langs de eigen lat van doelen en ambities. Wat wilden ze bereiken en waar staan ze dan nu?

Wij vatten onze conclusies samen in vier hoofdconclusies:

- Hoofdconclusie 1: De basis voor een brede landelijke beweging tegen ondermijning is gelegd;
- Hoofdconclusie 2: Er zijn minder meters gemaakt dan aanvankelijk gedacht, gepland en gehoopt;
- Hoofdconclusie 3: Contextuele factoren hebben invloed gehad op de voortgang;
- Hoofdconclusie 4: De aanpak van ondermijning is een organisatorisch vraagstuk, hier is verbetering mogelijk;

HOOFDCONCLUSIE 1: DE BASIS VOOR EEN BREDE LANDELIJKE BEWEGING TEGEN ONDERMIJNING IS GELEGD

Zoals de Minister van Justitie en Veiligheid in zijn brief aan de Tweede Kamer van 9 november 2019 aangeeft, lezen en horen wij terug dat de regio's en de landelijke partners sinds begin 2019 over het algemeen voortvarend aan de slag zijn gegaan met de uitvoering van de meerjarige versterkingsprogramma's. De eerste periode stond met name in het teken van de inrichting van de teams en de nadere uitwerking van de plannen.

Met de versterkingsplannen is op deze wijze de belangrijke stap gezet van vooral een impuls in enkele regio's - zoals vooral in het zuiden van het land en in de Rotterdamse en Amsterdamse regio - naar een brede landelijke impuls. In de regio's is op alle niveaus sprake van toegenomen bewustwording op ondermijning. Ondermijning is daarmee een vast onderwerp op de regionale bestuurlijke agenda's geworden.

Wij onderbouwen deze hoofdconclusie met vier deelconclusies op basis van resultaten die we op hoofdlijnen in alle regio's terugzagen:

1. Na het opstarten van de uitvoering van de versterkingsplannen zijn de eerste concrete acties en resultaten zichtbaar;
2. De regionale governance is ontwikkeld of steviger verankerd;
3. Een verbreding van de scope in de aanpak: van focus op ondermijnende criminaliteit naar de bredere problematiek;
4. Uitgaan van regionale en lokale kracht en context is van meerwaarde;

We lichten deze vier deelconclusies hieronder toe:

1. Na het opstarten van de uitvoering van de versterkingsplannen zijn de eerste concrete acties en resultaten zichtbaar

Het jaar 2019 heeft in bijna alle regio's in het teken gestaan van het opstarten van de versterkingsplannen. Dit opstarten bestond met name uit personeel werven, het aanscherpen van de projectplannen en het opzetten van de projectorganisatie. Dit heeft tot vertraging in de uitvoering geleid waardoor het even heeft geduurd voordat de versterkingsplannen echt tot uitvoering kwamen. Daarnaast heeft COVID-19 in sommige gevallen tot belemmeringen in de uitvoering geleid. Maar over het algemeen zijn regio's en landelijke projecten in het najaar van 2019 of in de eerste helft van het jaar 2020 echt gestart met de uitvoering van de plannen. Ook is de verwachting dat er in de tweede helft van dit jaar een versnelling op gaat treden.

De eerste resultaten zijn verschillend van aard, wat in algemene zin eveneens geldt voor de versterkingsprojecten zelf. De eerste informatiebeelden zijn opgeleverd dan wel verbeterd, de eerste integrale controles en acties in het buitengebied, op bedrijventerreinen en in wijken hebben plaatsgevonden, het beschikbare instrumentarium is vaker toegepast, beleidsmatig zijn er de nodige aanpassingen gedaan zoals in Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV) en in het BIBOB-beleid (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur), in de ontwikkeling van tools zijn de eerste stappen gezet, communicatiemiddelen zijn ontwikkeld en ingezet, weerbaarheidsscans zijn uitgevoerd. Vaak betreffen het de eerste concrete stappen in een langer traject en is er over het maatschappelijk effect in dit stadium nog weinig te zeggen.

2. De regionale governance is ontwikkeld of steviger verankerd

De versterkingsplannen hebben in vrijwel alle regio's geleid tot een bewuster eigenaarschap bij de partners op de noodzaak tot het bestrijden van ondermijnende criminaliteit en ondermijning in den brede én wat dat van iedereen in de aanpak vraagt. Het lokaal bestuur heeft meer positie genomen, waardoor bestuurlijke middelen nu meer worden ingezet. Veel regio's gaan uit van het gegeven dat 'problemen' lokaal spelen en dus ook lokaal moeten worden opgepakt. Om dit in samenhang op een goede manier te doen, is in nagenoeg elke regio de governance versterkt en verder aangescherpt. Daarbij wordt in sommige regio's vastgehouden aan de drieluik lokaal, districtelijk en regionaal. Integrale overlegstructuren zijn geformeerd, veelal in nauwe verbinding met de staande gezagsstructuren van de driehoeksoverleggen.

3. Een verbreding van de scope in de aanpak: van focus op ondermijnende criminaliteit naar de bredere problematiek

In veel regio's lag de focus van de aanpak op het bestrijden van ondermijnende criminaliteit, waarbinnen het accent nog vooral lag op de inzet vanuit de strafrechtketen. De versterkingsplannen hebben een boost gegeven aan het inzetten van bestuurlijke en fiscale middelen. De aanpak is verbreed van vooral een repressieve aanpak van ondermijnende criminaliteit naar een brede aanpak met preventieve elementen en een brede focus op maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid. Steeds meer wordt de verbinding gelegd met de zorgketen, met het jeugdwerk, het onderwijs en andere maatschappelijke sectoren. In een project als Straatwaarde(n) zie je deze ontwikkeling bijvoorbeeld duidelijk terug. In bepaalde regio's zien we bovendien de ontwikkeling dat binnen de gemeenten niet langer alleen de medewerker integrale veiligheid 'eigenaar' is van de aanpak van ondermijning, maar dat zich binnen gemeenten een breder eigenaarschap op dit punt aan het ontwikkelen is.

4. Uitgaan van regionale en lokale kracht en context is van meerwaarde

Het blijkt belangrijk te zijn om aan te sluiten bij de regionaal en lokaal aanwezige structuren, netwerken én de lokaal ervaren maatschappelijke problematiek. Hierdoor wordt namelijk het eigenaarschap bij de betrokken partners meer gevoeld en genomen en lukt het sneller om concrete resultaten te boeken. Ook zorgt het ervoor dat de groep mensen die met ondermijning aan de slag zijn niet beperkt blijft tot diegenen die aan de tijdelijke projecten zijn verbonden; ook anderen worden hierin meegenomen. In bijna alle regio's zijn naast de logische actoren als gemeenten, politie, OM en Belastingdienst een veelheid aan andere organisaties betrokken. Voorbeelden hiervan zijn landelijke inspectiediensten, brancheorganisaties, provincies en zelfs amateurvoetbalclubs.

HOOFDCONCLUSIE 2: ER ZIJN MINDER METERS GEMAAKT DAN GEDACHT, GEPLAND EN GEHOOPT

We constateren dat, ongeacht het feit dat men over het algemeen voortvarend aan de slag is gegaan, over de hele linie geldt dat er in alle regio's en landelijke projecten minder meters zijn gemaakt dan gedacht, gepland en gehoopt. De opstart van de versterkingsplannen kost tijd, dat is normaal in project- en programmatisch werken, het ontstekingsmechanisme kan best een half jaar duren. Het heeft echter langer geduurd om van start te komen dan verwacht, waardoor de uitvoering feitelijk pas heel kortgeleden daadwerkelijk van start is gegaan. Het oorspronkelijke doel was om in een termijn van drie jaar concrete effecten te merken van de extra investering op ondermijning. Nu, halverwege de termijn is echter duidelijk zichtbaar dat er pas een begin wordt gemaakt.

Wij onderbouwen deze hoofdconclusie met drie deelconclusies op basis van resultaten die we op hoofdlijnen in alle regio's en landelijke projecten terug zien komen:

1. Projecten verkeren veelal nog in de beginfase;
2. Er is sprake van een forse onder-uitputting;
3. Nog weinig concrete resultaten kunnen worden gerapporteerd;
4. Er is vooral winst te behalen in de landelijke projecten;

We lichten deze deelconclusies hieronder toe.

1. Projecten verkeren veelal nog in de beginfase

Uitgaande van de oorspronkelijke plannen, op basis waarvan de versterkingsgelden zijn toegekend lopen projecten momenteel niet of nauwelijks op schema. In het merendeel van de projecten is inmiddels daadwerkelijk een eerste begin gemaakt of staat men in de startblokken. In dergelijke gevallen is de afgelopen periode gebruikt om een goede basis te leggen. Er is echter ook een aantal projecten waar er nauwelijks voortgang is en de uitvoering stroef verloopt en moeilijk van de grond komt. Daarnaast geldt, met name voor een aantal projecten van landelijk opererende diensten en eenheden, dat deze feitelijk nog niet van start is gegaan. Vooral in projecten met een sterk innovatief karakter - bijvoorbeeld die ten aanzien van intelligence – blijkt het ingewikkeld om de oorspronkelijke planning aan te houden.

2. Er is sprake van een forse onder-uitputting

Het voorgaande punt leidt ook tot vertraging in het uitgeven van gelden. Rode draad in alle regio's en ook bij de landelijke versterkingsplannen is dat sprake is van een forse onder-uitputting. Gemiddeld genomen was er op 1 juli 2020 nog maar zo'n 27% van het budget per regio besteed. Bij projectmatig werken is het niet ongebruikelijk dat in de tweede termijn meer uitgaven worden gedaan dan in de eerste termijn. De verwachting was dan ook niet nu halverwege het budget te zitten. Echter meer richting 40% was logischer geweest. In veel gevallen geeft men aan dat het de verwachting is dat op korte termijn er sprake zal zijn van een 'inhaalslag' wat betreft de financiële realisatie. Voor een belangrijk deel stokken de bestedingen door een vertraging in het aannemen van de juiste mensen waardoor vervolgens de uitvoering van de plannen (en financiële realisatie) vertraging oploopt. Met betrekking tot de financiële realisatie is tot slot op te merken dat de afrekenmethodes die in het veld gebruikelijk zijn ervoor zorgen dat het percentage budget besteed wat lager uitvalt dan dat het in werkelijkheid zal zijn. Zo komt het voor dat bij detachering aan het eind van het jaar in één keer de rekening wordt betaald aan de moederorganisatie, halverwege is er dan geen uitputting op het budget zichtbaar.

3. Nog weinig concrete resultaten kunnen worden gerapporteerd

Samenhangend met voorgaande twee punten, is de aanpak in de meeste regio's en bij landelijke projecten nog niet of net in de uitvoeringsfase. Dit vertaalt zich direct naar het vooralsnog veelal ontbreken van concrete resultaten. Dit neemt niet weg dat de eerste resultaten evenwel worden geboekt. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aantreffen van synthetische drugslabs na invallen of het aanpakken van verdachte financiële transacties. Men verwacht - zo werd vooral in de interviews aangegeven - dat met name ook op dit punt de komende periode sprake zal zijn van een versnelling.

4. Er is vooral winst te behalen in de landelijke projecten

We hebben gezien dat vooral in de projecten die op landelijk niveau draaien de voortgang achterblijft. Sommige landelijke projecten zijn zelfs nog niet of nauwelijks uit de startblokken. Mogelijk dat dit deels verband houdt met het feit dat op landelijk niveau al vrij snel ook sprake was van andere ontwikkelingen in dit kader, zoals het Multidisciplinair Interventie Team (MIT). Mede hierdoor lijkt in sommige gevallen tijdelijk een pas op de plaats gemaakt. Echter, deels lijkt dit ook verband te houden met gebrek aan prioriteit en sturing. Voor een voortvarende aanpak van ondermijning zowel op landelijk niveau als in de verschillende regio's lijkt het van belang dat de partners met name ook op landelijk niveau met elkaar in verbinding staan en met elkaar lijnen uitzetten.

HOOFDCONCLUSIE 3: CONTEXTUELE FACTOREN HEBBEN INVLOED GEHAD OP DE VOORTGANG

Bij het uitvoeren van het onderzoek hebben we gezocht naar oorzaken die maken dat de opstart van de versterkingsplannen zo tijdsintensief is geweest waardoor er minder meters zijn gemaakt dan bedoeld. We constateren dat contextuele factoren invloed hebben gehad op de voortgang.

Wij onderbouwen deze hoofdconclusie met drie deelconclusies op basis van resultaten die we op hoofdlijnen in alle regio's en landelijke projecten terug zien komen:

1. De versterkingsplannen hadden een valse start;
2. Het vinden en behouden van personeel is een uitdaging;
3. COVID-19 had impact op het tempo en de resultaten;

We lichten deze drie deelconclusies hieronder toe.

1. De versterkingsplannen hadden een valse start

We kregen vanuit de regio's terug dat de versterkingsplannen onder een grote tijdsdruk tot stand moesten komen. In een korte tijd moesten ze worden afgestemd, ingediend en beschikt, zo gaf men vanuit de regio's aan. Dit alles in een veld met veel spelers die nauw en eensgezind moeten samenwerken in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Tegelijkertijd zien we hier ook een meer gevarieerd beeld binnen de regio's, aangezien alle langere tijd bekend was dat er gelden beschikbaar zouden komen. Sommige regio's hebben hier in een vroeg stadium slim op in weten te spelen door te anticiperen, terwijl andere regio's een meer afwachtende houding aannamen. Door sommige regio's en landelijke projecten werd aangegeven dat het late moment waarop de gelden vervolgens beschikbaar kwamen, hen gehinderd heeft in een gedegen en tijdige inrichting van de organisatie en de uitvoering van projecten. Andere regio's en projecten lijken hier minder last van te hebben gehad. De toekenning van de gelden is - mede gezien het feit dat het onder stoom en kokend water diende te gebeuren - in veel gevallen op basis van abstracte, 'hoog over' plannen gebeurt. Na de toekenning van de gelden moest op regelmatige basis nog een nadere precisering en afstemming plaatsvinden. In sommige regio's heeft dit zelfs geleid tot het aanpassen van de plannen. Hierdoor is er geen sprake van de gewenste vliegende, maar van een valse start. Een effect dat in sommige regio's en landelijke projecten tot op de dag van vandaag een strakke sturing op voortgang en resultaat in de uitvoering bemoeilijkt.

2. Het vinden en behouden van personeel is een uitdaging

We constateren dat het voor alle regio's een enorme uitdaging is om goede mensen aan te trekken. In de regio's die verder van de randstad gelegen zijn, lijkt dit mogelijk nog sterker te spelen. Dit wordt mede veroorzaakt door het incidentele karakter van de gelden en de projecten. Mensen werkzaam bij de partnerorganisaties met vaste contracten zijn in veel gevallen alleen geïnteresseerd voor het vervullen van een rol in de uitvoering van de versterkingsplannen wanneer dit op basis van tijdelijke detachering mogelijk is. Er was sprake van relatief veel openstaande vacatures; per regio vaak meerdere tegelijkertijd. Uit de gevoerde gesprekken rijst het beeld dat, in de zoektocht naar personeel veel in dezelfde kleine vijver wordt gevist. Bij de werving van mensen zien we ook dat er van oudsher gezocht wordt naar mensen met een sterk inhoudelijk profiel op de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Wij denken dat juist generalistische ervaring waardevol is voor uitvoering van de versterkingsplannen. Het gaat vooral om mensen met de juiste competenties; mensen die ondernemend zijn en oog hebben voor kansen in een complexe omgeving met veel verschillende belangen, politiek-bestuurlijk sensitief zijn en slim weten te schakelen tussen de bestuurlijke, beleids- en operationele context. Ook ervaring in programma- en projectmanagement is daarbij van belang. Ook is het behouden van mensen een terugkerend issue mede vanwege het incidentele karakter van de gelden. Mensen zien het als een tijdelijke functie en kijken al relatief snel weer uit naar een andere functie. Zo werd bijvoorbeeld in de voortgangsrapportage van Noord-Nederland gemeld dat 'hoog verloop de opbouw en behoud van kennis lastig maakt'.

3. COVID-19 had impact op het tempo en de resultaten

Zoals op iedereen in Nederland, had de 'intelligente lockdown' ook impact op de aanpak van ondermijning en de realisatie van de voornemens uit de versterkingsplannen. De klokken werden als het ware stilgezet voor een aantal maanden. Net voor het moment van de 'intelligente lockdown' stonden in veel regio's belangrijke start- en lanceringsbijeenkomsten en eerste actiedagen en -weken gepland. Veel geplande bijeenkomsten, moesten tijdelijk worden geannuleerd en waar mogelijk digitaal worden georganiseerd. Geplande acties en controles zijn veelal uitgesteld. Ook andere zaken zoals het opleveren van intelligencebeelden en het werven van de juiste mensen werden tijdelijk noodgedwongen op een lager pitje gezet. Het was extra ongelukkig, zo hoorden we herhaaldelijk terug, dat de uitbraak van COVID-19 samenviel met de opstartfase van de projecten uit de versterkingsplannen. Nadat aanvankelijk in veel gevallen in de eerste weken een afwachtende houding over het verdere verloop van COVID-19 werd ingenomen heeft men nu de planning bijgesteld en kan men – in algemene zin – ook onder de huidige omstandigheden werken aan de doelen van de versterkingsplannen.

HOOFDCONCLUSIE 4: DE AANPAK VAN ONDERMIJNING IS EEN ORGANISATORISCH VRAAGSTUK, HIER IS VERBETERING MOGELIJK

Bij het uitvoeren van het onderzoek hebben we gezocht naar oorzaken die maken dat de opstart van de versterkingsplannen zo tijdsintensief is geweest, waardoor er minder meters zijn gemaakt dan bedoeld. Hiervoor hebben we al drie contextuele factoren toegelicht die impact hadden. We constateren daarnaast dat de aanpak van ondermijning een organisatorisch vraagstuk is, met ruimte voor verbetering. Immers - zoals ook weer in de troonrede van 2020 is aangegeven - gaat het hier om een bredere, niet-aflatende strijd tegen ondermijnende criminaliteit en voor behoud van de rechtsstaat, die niet alleen om een lange adem vraagt, maar ook om meer systemische maatregelen op een ander niveau.

Wij onderbouwen deze hoofdconclusie met vier deelconclusies:

1. De aanpak van ondermijning is complex, goede samenwerking is essentieel en vraagt blijvend aandacht;
2. Planmatig en programmatisch werken lijkt minder goed ontwikkeld;
3. Met de huidige wijze van verantwoorden gaat kostbare tijd en energie verloren;
4. De regio's en landelijke projecten leren beperkt van elkaar;

Wij lichten deze vier deelconclusie hieronder toe.

1. De aanpak van ondermijning is complex, goede samenwerking is essentieel en vraagt blijvend aandacht

De problematiek en het werkveld van de aanpak van ondermijning zijn complex en weerbarstig. Het is lastig om slagvaardig te opereren in een context van netwerksamenwerking met een groot aantal zeer diverse partners. Partners, die elk kampen met vraagstukken als krapte in capaciteit, een zeer strikt regime voor informatie-uitwisseling en interne processen die het soms moeilijk lijken te maken om het gezamenlijke maatschappelijke belang in de samenwerking voorop te stellen en samen echt de lat hoog te leggen. De stap maken van plannen en overleg naar een gezamenlijke uitvoering, vraagt tijd. Veel tijd gaat op aan onderling overleg en het investeren in vertrouwen.

Goede samenwerking in dit kader vraagt om extra, blijvende aandacht en ook om andere werkwijzen dan men gewend is. Om gezamenlijke slagkracht, snelheid en vernieuwing te bereiken moet je eerst 'op gang' gekomen zijn. Klassieke concepten van samenwerken en sturen werken lang niet altijd meer. Er is sprake van netwerksamenwerking zonder hiërarchische sturingslijnen. Dit is iets wat veel van de deelnemende partners vanuit hun moederorganisatie niet gewend zijn. Er is ruimte noodzakelijk voor ondernemerschap, initiatief en experiment. En er is ruimte nodig voor gezamenlijke doelstellingen, die naast de doelstellingen van de eigen organisaties (mogen) bestaan.

2. Planmatig en programmatisch werken lijkt minder goed ontwikkeld

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is gebaat bij een gecoördineerde aanpak op zowel inhoudelijk, operationeel als bestuurlijk niveau. In de uitvoering van de versterkingsprojecten vraagt dit een planmatige en programmatische werkwijze. In de praktijk bestaat de aanpak van de versterkingsplannen echter veelal uit afzonderlijke projecten die belegd zijn bij individuele personen met een sterke inhoudelijke en soms operationele oriëntatie. De bredere verbinding en inbedding die nodig is, is nog geen automatisme.

Daarnaast leidt dit ertoe dat er een sterke afhankelijkheid kan ontstaan van enkele individuen, dat maakt de situatie kwetsbaar wanneer deze mensen wegvallen. Zo kregen we bijvoorbeeld terug in meerdere interviews dat een project vertraging had opgelopen of tijdelijk was vastgelopen, omdat de trekker van het project van baan is gewisseld. Ook vanuit één verbindende overkoepelende visie en focus aan verschillende projecten werken blijkt een uitdaging. Mede hierdoor blijft het in zo'n geval lastig richting bepalen en bijsturen, betekenisvolle verbindingen leggen en samen de lat hoog leggen. Programmatisch werken lijkt in veel gevallen minder goed ontwikkeld. In een aantal regio's zien we wel terug dat men de versterkingsaanpak als een gezamenlijke opgave ziet en partners elkaar in dit kader aanspreken. In andere regio's lijkt het eigenaarschap beperkt te zijn tot onderdelen van de aanpak of tot aan de grenzen van het eigen district of de eigen gemeente. Deze observaties gelden overigens niet alleen voor de samenwerking op regionaal niveau, maar ook voor sommige projecten op landelijk niveau. Dit leidt er toe dat er nog niet overal een duurzame samenwerking tot stand is gekomen en daardoor het maatschappelijke effect nog relatief beperkt is.

3. Met de huidige wijze van verantwoorden gaat kostbare tijd en energie verloren

De regio's geven aan dat de huidige wijze waarop het stelsel van verantwoording over de versterkingsplannen en -middelen is ingericht arbeidsintensief is. De verantwoordingsdocumenten bestaan uit lange rapportages en uitgebreide formats. Hierbij kan de vraag worden gesteld of zij het doel dienen, waarvoor ze zijn ontwikkeld. We gaan er hierbij vanuit dat het doel is dat de wijze van verantwoording het goede gesprek over 'doen we de goede dingen en doen we die goed' bevordert en ook dat met de verantwoording een goed beeld van de daadwerkelijke praktijk kan worden gegeven.

Daarbij kregen we onderstaande zaken in de interviews terug:

- Er gaat relatief veel tijd zitten in de verantwoording. De verantwoording kan mogelijk efficiënter.
- De verantwoording geeft onvoldoende helder inzicht in daadwerkelijke kwantitatieve en kwalitatieve resultaten. Het lijkt vooral een papieren exercitie te zijn, uitsluitend gericht op het verantwoorden over een rechtmatige besteding, die in grote mate los staat van de praktijk.

- Het verantwoordingsproces is niet transparant. Het is voor de RIEC's in veel gevallen niet duidelijk wat er met de verantwoording, die zij opleveren, wordt gedaan. Bovendien is het zo dat het RIEC zelf ook een monitorende taak heeft; de landelijke processen van verantwoording en de regionale monitoringsprocessen zouden meer op elkaar afgestemd kunnen worden.

4. De regio's en landelijke projecten leren beperkt van elkaar

De ambities van de versterkingsplannen zijn torenhoog. Binnen een relatief korte periode moet veel gebeuren. De RIEC's proberen binnen de eigen regio de acties en resultaten van de grond te krijgen. Hier is ook veel geld voor beschikbaar. De focus ligt echter nog altijd te sterk op enkel de eigen regio; ook in die gevallen dat aan de voorkant van de plannen is aangegeven dat doel is om kennis ook voor andere regio's te genereren en deze kennis al gedurende de looptijd van het project actief uit te wisselen.

In de verschillende regio's en projecten is veel informatie, kennis en ervaring beschikbaar. Verschillende regio's zijn op dezelfde thema's actief en lopen tegen dezelfde knelpunten aan. Het delen van informatie op dit punt lijkt nu meer uitzondering dan regel. Vanuit een doelmatige inzet van versterkingsgelden lijkt het verstandig om geleerde lessen meer te delen. Zo kan voorkomen worden dat op meerdere plekken tegelijkertijd hetzelfde wiel opnieuw uitgevonden wordt. Vanuit het Landelijke Aanjaagteam Ondernijning en het LIEC is hier weliswaar de laatste jaren op geïnvesteerd, maar het lijkt nog vrij complex om dit in gezamenlijkheid vanuit het landelijk niveau en de regio's vorm te geven. Dit zien we bijvoorbeeld ook terug in het vraagstuk van informatie-uitwisseling; zowel enkel tussen overheidspartners als publiek-privaat. Zo zien we overheidsorganisaties die landelijk georganiseerd zijn, hier per regio verschillend mee om gaan en onvoldoende van elkaars geleerde lessen leren.

3. Aanbevelingen

Wij hebben vijf aanbevelingen geformuleerd voor de tweede fase van de versterkingsplannen:

1. Zet de ingezette impuls via de versterkingsplannen door en geef meer tijd voor realisatie en borging;
2. Stel naar aanleiding van de midterm review ambities, plannen en budgettering bij;
3. Neem meer eigenaarschap op landelijk niveau;
4. Organiseer met elkaar meer 'lean and mean' verantwoording;
5. Zoek personeel met een generalistisch profiel;

We lichten deze hieronder toe:

1. ZET DE INGEZETTE IMPULS VIA DE VERSTERKINGSPANNEN DOOR EN GEEF MEER TIJD VOOR REALISATIE EN BORGING

De versterkingsplannen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het verstevigen van de inzet tegen ondermijnende criminaliteit. De plannen zijn vaak onder stoom en kokend water tot stand gekomen, maar leiden altijd tot een intensivering van de samenwerking. Vanuit de RIEC's en de landelijke projecten is er een duidelijke roep om de periode waarin van de versterkingsgelden gebruik gemaakt kan worden te verlengen naar 2022. Hiermee kunnen de gelden effectiever ingezet worden en is het maatschappelijk effect naar verwachting groter. Wij vinden dit verstandig.

Daarnaast is het onze aanbeveling dat uiterlijk in de eerste helft van 2021 een duidelijk zicht geboden wordt op een structurele versterking van de samenwerking op regionaal en landelijk niveau. Wij sluiten hiermee aan op het advies van de commissie Van der Vlist naar aanleiding van de midterm review op het project 1 smart overheid. Daarnaast geldt dat wij in onderhavige midterm review hebben geconcludeerd dat het in de meeste regio's en voor landelijke projecten veel energie heeft gekost om werkzaamheden in het kader van het versterkingsplan op te starten. Eventuele onduidelijkheid over afronding dan wel voortzetting van de werkzaamheden leidt tot onzekerheid bij regio's en landelijke projecten en hun personeel en samenwerkingspartners. Het zou zonde zijn als projecten op basis van de huidige landelijke beleidskaders afgerond zouden worden om mogelijk vervolgens later een doorstart te maken.

2. STEL NAAR AANLEIDING VAN DE MIDTERM REVIEW AMBITIES, PLANNEN EN BUDGETTERING BIJ

Ga met elkaar het gesprek aan over de wijze waarop de toegekende versterkingsgelden in de tweede termijn een optimaal maatschappelijk effect kunnen sorteren. Voor welke projecten geldt dat deze het meest kansrijk voor een geslaagde uitvoering zijn en de grootste potentie hebben en komen derhalve in aanmerking voor een versterking? Het is verstandig om krachtig bij te sturen op projecten die onvoldoende te lijken slagen in hun beoogde doelstelling. In meerdere regio's lijkt een inzet volgens het credo 'minder, maar wel beter' aangewezen te zijn. Gebruik de 'wake up call' van COVID-19 vooral als aanleiding om nog meer scherpte aan te brengen en niet als excuus om iets verder te laten vertragen. Het is zaak in deze tweede termijn echt door te pakken naar het realiseren van de beoogde maatschappelijke resultaten en met die bril naar de verschillende projecten te kijken.

3. NEEM MEER EIGENAARSCHAP OP LANDELIJK NIVEAU

In het kader van de versterkingsplannen wordt op verschillende plekken gewerkt aan soms vergelijkbare ambities. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de aanpak van ondermijning in het buitengebied, in het vastgoed en een slimme aanpak van criminele geldstromen. Maar bijvoorbeeld ook het vanuit statische informatiebeelden komen tot meer dynamische informatiebeelden en het ontwikkelen van trainingen, bijvoorbeeld op het punt van bestuurlijke weerbaarheid. Het is ons opgevallen dat er tegen deze achtergrond een behoefte is aan meer coördinatie om hierop actief samen te werken.

Deze behoefte richt zich op de zorg dat regio's willen voorkomen dat zij afzonderlijk hetzelfde wiel aan het uitvinden zijn. Zij willen leren van elders opgedane lessen en mede daarmee snelheid kunnen maken in de realisatie van de versterkingsplannen. Dit geldt ook voor de uitvoerders van de landelijke projecten, ook zij willen onderling van elkaar kunnen leren. Dit evenwel in combinatie met het feit dat het van belang is dat men ook open staat voor hulpaanbod; want hoewel de behoefte aan hulp wel wordt geformuleerd, wordt de reeds aangeboden (landelijke) hulp in dit kader niet zelden niet geaccepteerd. Ons advies is om op landelijk niveau hierop eigenaarschap te (blijven) nemen, maar om eerst te investeren en uitzoeken wat een effectieve manier van gezamenlijk elkaar leren is in dit complexe speelveld. Een aandachtspunt hierbij zou de verbinding tussen de landelijke organisaties en de vaak regionale aanpak van de uitvoering moeten zijn.

Ook gegevensuitwisseling is zo'n punt waar wellicht meer landelijke ondersteuning aangewezen is. In de midterm review die de commissie Van der Vlist heeft uitgevoerd naar het project Eén Smart Overheid (1SO) in de regio Brabant-Zeeland doen zij de aanbeveling om "in opdracht van het SBO een centraal gecoördineerde analyse van de mogelijkheden en belemmeringen voor informatie-uitwisseling en -verwerking, inclusief gebruik van big data en algoritmen, in het verband van 1SO uit te voeren." Wij herkennen ons in deze aanbeveling.

4. ORGANISEER MET ELKAAR MEER 'LEAN AND MEAN' VERANTWOORDING

Verbind het proces van regionale monitoring meer met dat van de landelijke verantwoording. Bekijk ook hoe je dit proces kan vereenvoudigen, zodat het meer bijdraagt aan de (door)ontwikkeling van een effectieve aanpak van ondermijning. Hierop aansluitend; wanneer verantwoording minder gericht is op rechtmatigheid en meer een focus heeft op leren en door ontwikkelen, dan leidt het niet alleen tot documenten en verantwoording, maar heeft de verantwoording ook direct (regionaal) meerwaarde in de versterking van de aanpak. Dit uit zich ook in de vorm: denk hierbij bijvoorbeeld aan het inruilen van de omslachtige rapportages en formats voor infographics met vooral aandacht voor de resultaten en met een korte kwalitatieve duiding erbij (met lessen, knelpunten en uitdagingen). Laat dit de basis zijn voor periodieke voortgangsgesprekken vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid en het SBO/ Aanjaagteam Ondermijning (ATO) met de regio's en landelijke projecten. Bijvangst is ook dat dit soort compacte voortgangs- en verantwoordingsrapportages ook uitnodigen tot lezen en het met elkaar voeren van het goede gesprek binnen de verschillende organisaties gericht op zelfevaluatie en doorontwikkeling. Daarmee zijn dit geen stukken die in een la belanden, maar kunnen zij op zichzelf tevens een instrument zijn in de verdere versterking van de aanpak van ondermijning in de verschillende regio's.

5. ZOEK PERSONEEL MET EEN GENERALISTISCH PROFIEL

Zoals beschreven in conclusie 3.2 blijkt het ingewikkeld om gekwalificeerd personeel te vinden voor de uitvoering van versterkingsplannen. Opvallend is dat veelal in hetzelfde kleine vijvertje van mensen met inhoudelijk expertise op ondermijning of het veiligheidsterrein in den brede wordt gevist. Onze aanbeveling is om de blik te verbreden naar mensen met een meer generalistisch profiel. Dit leidt er niet alleen toe dat de werving makkelijker wordt, wij denken dat die competenties -zoals (streetwise) intelligentie, flexibiliteit, creativiteit en de gewenste mentaliteit- naast inhoud minstens zo belangrijk zijn om een versnelling te realiseren in de uitvoering. Investeer daarnaast in een landelijke poule met programma- en projectmanagers die over de domeinen heen kunnen worden ingezet voor strategische trajecten.

4. Inzicht in de regio's en landelijke projecten

In dit hoofdstuk bieden wij inzicht in de stand van zaken van de uitvoering van de versterkingsplannen. Voor elke regio en landelijk project hebben wij dit uitgewerkt in een:

- Beknopte factsheet
- Toelichting op de doelen van het versterkingsplan
- Stand van zaken uitvoering versterkingsplan
- Inzicht in de financiën
- Monitoring, sturing en verankering van de versterkingsaanpak
- Aandachtspunten voor de tweede fase en algemene knelpunten

Toegekend budget per regio en landelijke projecten en percentage uitputting van de gelden tot 1 juli 2020:

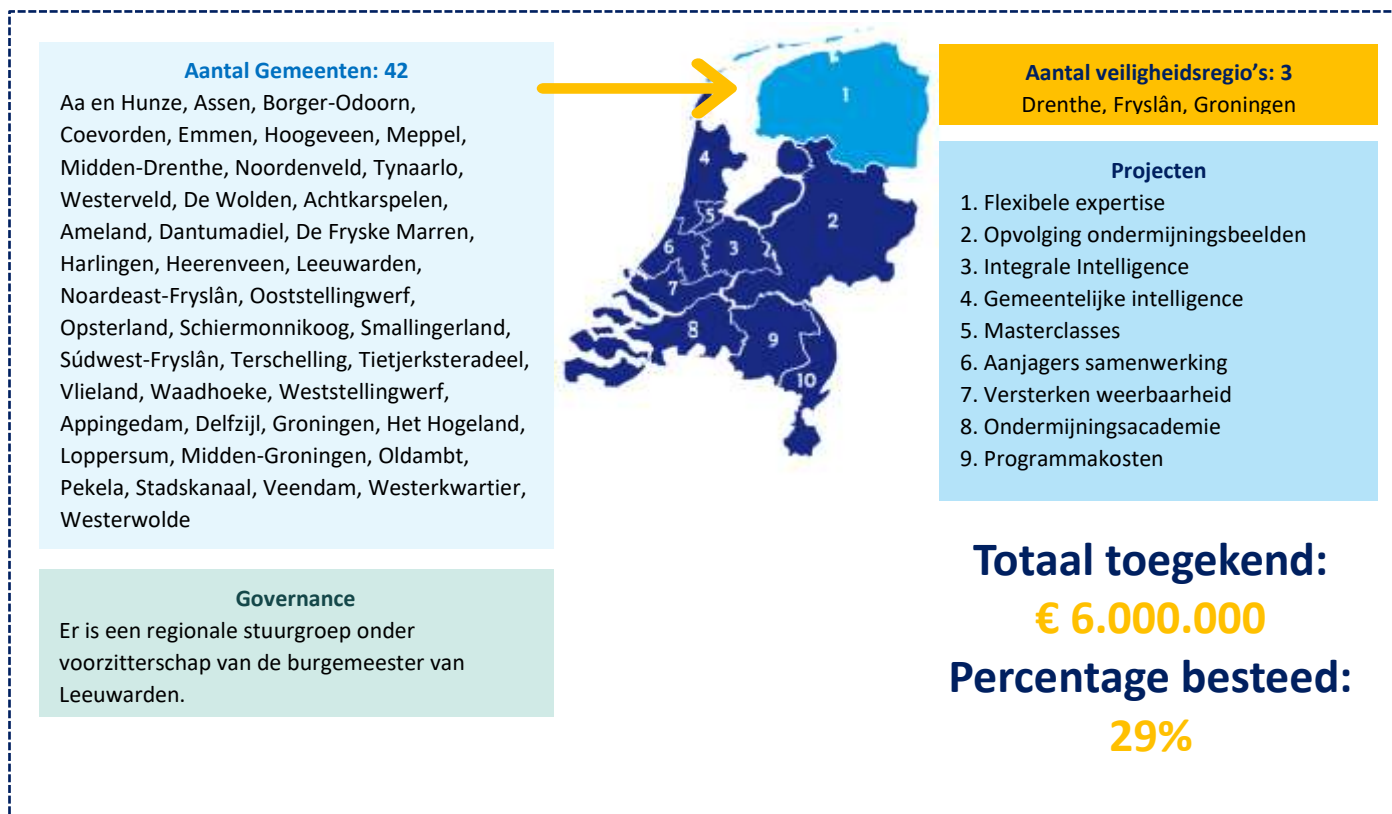
Regio	Totaal toegekend budget	Percentage uitgeput tot 1 juli 2020
1. Noord-Nederland	€ 6.000.000	29%
2. Oost-Nederland	€ 8.950.000	21,6%
3. Midden-Nederland	€ 9.240.600	41,7%
4. Noord-Holland	€ 6.035.025	27,9%
5. Amsterdam-Amstelland	€ 8.337.375	19,7%
6. Den Haag	€ 6.000.000	24,8%
7. Rotterdam	€ 11.000.000	25,1%
8. Zeeland-West-Brabant	€ 20.500.000	31,1%
9. Oost-Brabant		
10. Limburg	€ 8.937.000	24,0%

Landelijke projecten	Totaal toegekend budget	Percentage uitgeput tot 1 juli 2020
1. Nationale Coalitie tegen Ondernijning	€ 400.000	n.v.t.
2. Drugs, Money & Logistics	€ 800.000	0%
3. Mainports	€ 800.000	23,5%
4. Weerbaar Openbaar Bestuur	€ 250.000	0%
5. Serious Crime Taskforce	€ 1.030.713	16%
6. Versterking Cluster Synthetische Drugs	€ 2.349.750	21%
Raad voor de Rechtspraak	€ 1.869.000	37,7%

Achtereenvolgens komen aan bod:

1. Noord-Nederland
2. Oost-Nederland
3. Midden-Nederland
4. Noord-Holland
5. Amsterdam-Amstelland
6. Den Haag
7. Rotterdam
8. Brabant-Zeeland
9. Limburg
10. Landelijke projecten
11. Raad van de Rechtspraak

1. Noord-Nederland

VERSTERKINGSGELDEN NOORD: ONTWIKKELING IN CAPACITEIT, KENNIS EN SAMENWERKING

Het algemene beeld over de versterkingsplannen binnen het RIEC Noord is dat de regio vol in ontwikkeling is op het vormgeven van de integrale samenwerking, het organiseren van de informatiepositie, het vergroten van de weerbaarheid en het verbreden van de aanpak naar andere partners dan de gebruikelijke. Een integraal ondermijningsteam is sinds een jaar operationeel en in vervolg op de ondermijningsbeelden is het nu de uitdaging om deze te vertalen naar acties in concrete casussen. Voor bijna elke basisteam in Noord-Nederland is inmiddels een ondermijningsbeeld opgeleverd; een belangrijk startpunt voor breed bewustzijn en het organiseren van uitvoeringskracht. Het versterkingsplan heeft er op deze wijze aan bijgedragen dat er echt een start is gemaakt met de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit. Zo is op zowel bestuurlijk als operationeel niveau de samenwerking gevonden en de RIEC-samenwerking raakt steeds meer verbonden met de bestaande structuren. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat het beheer over het RIEC Noord in 2020 is overgegaan naar de gemeente Leeuwarden, maar ook uit het feit dat de samenwerking tussen overheden onderling, met private partners (PPS) en met andere regio's gevonden is. In de uitvoering van hun versterkingsplannen werkt het RIEC Noord samen met gemeenten, Openbaar Ministerie, Politie, Belastingdienst en de Provincies Drenthe, Friesland en Groningen. Deze samenwerking heeft tot verschillende bijeenkomsten en conferenties geleid.

De regio Noord-Nederland heeft destijds in vergelijking met veel andere regio's een relatief bescheiden bedrag (€ 6 miljoen euro) aangevraagd in het kader van de versterkingsplannen. Zij geven aan hiervoor gekozen te hebben omdat men realistisch wilde zijn over de stappen die gezet zouden kunnen worden. De ontwikkeling die nodig is en de daarbij horende ambities vormden het uitgangspunt hierbij, zo werd in het afgenomen interview benadrukt.

Het versterkingsplan heeft – kort samengevat – een impuls gegeven aan de aanpak van de ondermijning in het noorden. De regio heeft hiermee de mogelijkheid gekregen om de samenwerking en het regionale kennisniveau te verstevigen. Uitdaging in Noord-Nederland was om binnen een kort tijdsbestek tot goede plannen voor de versterkingsgelden te komen. Mede aangezien dit destijds onder een grote tijdsdruk is gerealiseerd, is het vervolgens ingewikkeld gebleken om van plannen met een vrij theoretische benadering tot een succesvolle uitvoering in de praktijk te komen. Zo was men bijvoorbeeld vergeten om in de oorspronkelijke aanvraag voor versterkingsgelden budget voor de invulling van het programmamanagement op te nemen. Net als voor veel andere regio's was het ook voor deze regio lastig om personeel te werven. Voor het maken van een goede start was meer tijd nodig.

Oorspronkelijk startte de regio met negen projecten, die ten dele anders zijn dan hierboven vermeld. Deze richtten zich op het opbouwen van capaciteit door bijvoorbeeld expertise flexibel in te zetten, het aanjagen van de samenwerking, het versterken van de ondermijningsbeelden en het vergoten van kennis en bewustwording. In 2020 heeft de regio vervolgens een aangescherpt voorstel ingediend om het toegekende budget anders te mogen inzetten, een aantal projecten af te ronden en een aantal nieuwe projecten te starten. Door deze verschuiving is nu minder geld beschikbaar voor het ondersteunen in de capaciteit en het vergroten van de lokale kennis – daarvoor sluit men nu aan bij landelijke initiatieven, terwijl er meer geld beschikbaar is voor preventie op het gebied van jeugd. De regio lijkt daarmee blij te geven van kritische zelfreflectie en het lef om de aanpak op onderdelen te herzien, zodat deze uiteindelijk passender en effectiever kan worden.

WAAR STAAT DE REGIO NOORD NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

Ondanks de hierboven beschreven herijking van de Noord-Nederlandse versterkingsplannen is het aantal projecten nog altijd fors. Tegelijkertijd zien we dat het aantal concrete resultaten van de projecten nog vrij gering is. Bovendien zijn de doelstellingen veelal vrij algemeen beschreven, gericht op het versterken van bestaande inzet en/ of het leveren van een bijdrage aan een bredere ontwikkeling. Hierdoor is het lastig vast te stellen in welke mate bepaalde resultaten daadwerkelijk voortkomen uit de versterkingsgelden. Echter; dit past in het beeld van een regio die nog aan het opbouwen is.

De belangrijkste resultaten liggen op het gebied van samenwerking, het opbouwen van capaciteit en kennis en het concretiseren van de ondermijningsbeelden (afgerond in het eerste kwartaal van 2020). Dit alles leidt ertoe dat ondermijning op de agenda staat in Noord-Nederland; zowel bestuurlijk als in de operatie. De aanpak blijft inmiddels ook niet meer beperkt tot partners als politie, Openbaar Ministerie en gemeenten; zo is inmiddels voorzichtig de samenwerking aangeknoopt met private organisaties als notarissen en vertegenwoordigers van de agrarische sector.

De stappen die gezet worden, lijken in verhouding tot het landelijke beeld nog wat klein, maar gezien vanuit het vertrekpunt van de regio en het geringe bedrag dat de regio gehonoreerd heeft gekregen, lijkt er een goed fundament voor verdere ontwikkeling gelegd. De komende periode verwacht de regio meer resultaten te gaan boeken. Zo geeft men in de voortgangsrapportage over 2019 aan dat 'nu alle projecten gestart zijn, de komende periode de nadruk wordt gelegd op het uitvoeren van de plannen'. En dit laatste is ook hard nodig: van vooral focus op interne (organisatie)ontwikkeling naar focus op het realiseren van externe resultaten. Daarbij is het bovendien de uitdaging om de aanpak niet te beperken tot extra aangetrokken krachten, die met behulp van de ondermijningsgelden zijn aangetrokken, maar meer duurzaam de verbinding te leggen met de 'great majority' binnen de verschillende organisaties van de partners.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

Met slechts 29% uitputting tot 1 juli 2020, is de financiële realisatie nog altijd ver onder het niveau, zoals dat vooraf voor de zomer 2020 begroot werd. Dit sluit aan op het algemene beeld van een regio die heeft geïnvesteerd in het versterken van haar basis en nu tot concrete resultaten moet komen. Inmiddels zijn ook

de verschillende projectleiders en andere extra krachten geworven, dus ook dat zal zich aan de kant van de uitgaven de komende periode laten zien. De regio kiest er in voorkomende gevallen ook voor om – daar waar ook anderen met soortgelijke initiatieven bezig zijn – niet zelf het wiel uit te vinden. Zo haakt men aan bij landelijke initiatieven als het gaat om scholing, waardoor de projecten ‘masterclasses’ en ‘ondermijningsacademie’ in 2019 voor Noord-Nederland zijn afgerond. Onder andere naar aanleiding daarvan is de begroting in 2020 aangepast.

Projectnaam	Totaal toegekend	Herverdeling toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Flexibele expertise	€ 1.100.000	€ 209.181	€ 9.181	€ 15.000	€ 185.000	12%
Opvolging ondermijningsbeelden	€ 580.000	€ 597.279	€ 211.279	€ 98.000	€ 288.000	52%
Integrale Intelligence	€ 1.820.000	€ 1.625.232	€ 218.232	€ 350.000	€ 1.057.000	35%
Gemeentelijke intelligence	€ 380.000	€ 253.000	€ 0	€ 75.000	€ 178.000	30%
Masterclasses ¹	€ 450.000	€ 2.259	€ 2.259	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Aanjagers samenwerking	€ 580.000	€ 664.642	€ 64.642	€ 120.000	€ 480.000	28%
Versterken weerbaarheid ²	€ 790.000	€ 1.969.674	€ 26.674	€ 220.000	€ 1.723.000	13%
Ondermijningsacademie ¹	€ 300.000	€ 78.437	€ 78.437	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Programmakosten	n.v.t.	€ 598.009	€ 138.009	€ 100.000	€ 360.000	32%
Totaal	€ 6.000.000	€ 5.997.713	€ 748.713	€ 978.000	€ 4.271.000	29%

¹ Project is in 2019 gestopt.

² Het project ‘Versterken weerbaarheid’ is in 2020 gesplitst in verschillende deelprojecten gericht op het versterken van de weerbaarheid. Dit betreft onder andere de onderwerpen drugs, buitengebied en jonge aanwas.

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

Het RIEC wordt aangestuurd door een regionale stuurgroep onder voorzitterschap van de burgemeester van Leeuwarden, Sybrand van Haersma Buma. Aandachtspunt in de governance is de verbinding met alle 42 gemeenten in de regio Noord-Nederland. De projecten die gefinancierd worden vanuit de versterkingsgelden worden door een programmamanager aangestuurd. De monitoring van de uitvoering van de plannen lijkt op orde, al geldt daarvoor wel dat de resultaten en bestedingen in omvang nog beperkt zijn.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

Zoals beschreven, moet de regio – na herziening van de plannen in 2020 – nu de volgende stap in haar ontwikkeling maken. Het boeken van concrete resultaten ‘in de buitenwereld’ hoort hierbij. De regio constateert zelf een aantal belemmeringen die op onderdelen een succesvolle uitvoering in de weg kunnen staan. Met name privacyvraagstukken en de uitwisseling van gegevens is hierin een terugkerend thema. Daarnaast uit de regio haar zorgen over het feit dat men in verschillende regio’s ten aanzien van de dezelfde problematiek het wiel aan het uitvinden is. Het RIEC Noord heeft aangegeven een sterke behoefte te hebben om door middel van landelijke coördinatie hierin meer samen op te trekken.

2. Oost-Nederland

Aantal Gemeenten: 76

Aalten, Apeldoorn, Arnhem, Barneveld, Berg en Dal, Berkelland, Beuningen, Bronckhorst, Brummen, Buren, Culemborg, Doesburg, Doetinchem, Druten, Duiven, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hatterem, Heerde, Heumen, Lingewaard, Lochem, Maasdriel, Montferland, Neder-Betuwe, Nijkerk, Nijmegen, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Overbetuwe, Putten, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Tiel, Voorst, Wageningen, West Betuwe, West Maas en Waal, Westervoort, Wijchen, Winterswijk, Zaltbommel, Zevenaar, Zutphen Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Rijssen-Holten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, Zwolle

Totaal toegekend:

€ 8.950.000

Percentage besteed:

21,6%

Aantal veiligheidsregio's: 5

Gelderland Midden, Gelderland-Zuid, IJsselland, Noord- en Oost-Gelderland, Twente

Projecten

1. Flexibiliteit en uitvoeringskracht
2. Versterken kennis & expertise
3. Integrale intelligence en analyse
4. Slimme weerbaarheid
5. Duurzame samenwerking
6. Bedrijfsvoering en ICT
7. Vakantieparken Gelderland en Overijssel
8. Problematiek buitengebied

Governance

RIEC Oost-Nederland wordt aangestuurd door een Stuurgroep RIEC. Het voorzitterschap ligt formeel bij de regioburgemeester (Nijmegen) maar deze heeft die taak gedelegeerd aan de burgemeester van Arnhem, tevens lid van het regionaal veiligheidsoverleg.

De stuurgroep bestaat, naast de burgemeester van Arnhem (voorzitter), uit een lid van het management van de politie Oost-Nederland met ondermijning in de portefeuille, de (waarnemend) hoofdofficier van justitie, de vijf districtelijke bestuurlijke portefeuillehouders RIEC, de kabinetschefs van de beide provincies en een vertegenwoordiging van de directies van de Belastingdienst.

De Stuurgroep RIEC is verantwoordelijk voor strategische beslissingen, zoals prioritering, financiering en verantwoording van beleid (jaarplan en jaarverslag). Ook is de stuurgroep verantwoordelijk voor toezicht op de bedrijfsvoering. Daarnaast is deze verantwoordelijk voor externe samenwerking (nieuwe convenantpartners) en de vaststelling van regionale thema's en handhavingknelpunten.

VERSTERKINGSGELDEN OOST-NEDERLAND: INCIDENTEEL INVESTEREN VOOR EEN STRUCTURELE VERBETERING VAN HET PROCES EN DE SAMENWERKING

Oost-Nederland is de grootste regio, zowel qua oppervlakte (1/5 van Nederland) als wat betreft aantal gemeenten (76). De samenwerking is nog vrij klassiek georiënteerd, waarin met name de politie en OM de dominante spelers zijn. In de districtelijke veiligheidsoverleggen (DVO), waarin alle bestuurders van de gemeenten van dat district, het OM en politie zitting hebben, zijn via presentaties en gesprekken de verschillende aandachtspunten en versterkingswensen opgehaald bij bestuurders. Ambtelijk is er een bestaand platform (platform ondermijning) als 'denktank' voor de planvorming ingezet. Deze denktank bestaat uit vertegenwoordiging van gemeenten, OM, Provincie, Belastingdienst, politie en het RIEC. Dit platform heeft gezamenlijk het plan opgesteld, de stuurgroep heeft vervolgens geprioriteerd en geselecteerd

en het plan vastgesteld. Feitelijk is het plan via de betreffende regioburgemeester ingediend. Met de versterkingsgelden is er in Oost-Nederland een impuls gegeven om de nog sterk strafrechtelijk georiënteerde aanpak te verbreden naar bestuurlijke en andersoortige integrale interventies.

In de Oost-Nederlandse versterkingsplannen is voorgesteld om de incidentele middelen vooral te investeren in de versterking van het (samenwerkings-)proces binnen de ketensamenwerking. Verbetering van interne en externe samenwerking, het omvormen van handelingsverlegenheid naar handelingsassertiviteit en het duurzaam ondersteunen van het lerend vermogen binnen de ketenaanpak bij alle partners, hebben extra aandacht gekregen. Met het structureel verbeteren van de samenwerking denkt de regio de aanpak van ondermijning duurzaam te versterken. Doel is hierbij dat in de volle breedte in de regio structureel geprofiteerd wordt van de incidentele versterkingsgelden. Daarnaast wordt geïnvesteerd in (flexibele) slagkracht en uitvoeringskracht, zodat werkvoorraden bij onder meer gemeenten en politie beter geprioriteerd en efficiënter opgepakt kunnen worden.

De aansluiting tussen de RIEC Stuurgroep en de besluitvorming in de districtelijke veiligheidsoverleggen (DVO) lijkt een aandachtspunt. De regionale aanpak is evenwel beleidsmatig op bepaalde thema's districtelijk ingebed. Dit vanuit het oogpunt dat de aanpak vooral ook merkbaar is op lokaal niveau én voor elke partner. Zo is de provincie Gelderland actief met het opstellen van een agenda buitengebied en zijn zowel Overijssel als Gelderland trekkers van de aanpak van Vakantieparken. De 76 gemeenten zijn aan zet om op basis van afspraken binnen het district de gemeentelijke aanpak te versterken met bestuurlijke uitvoering, juridische capaciteit en coördinatie van de uitvoering. Dit alles ook vanuit de gedachte dat op deze wijze een hoop lokale energie vrijkomt; men leert van elkaar en werkende weg wordt de samenwerking verbeterd.

De belangrijkste ambitie in Oost-Nederland is vooral het op orde brengen van de basis in de aanpak van ondermijning en de reeds aanwezige basis in de RIEC-samenwerking verder verstevigen. Dat er vooral aan de basis wordt gewerkt, blijkt ook uit de partners die aangehaakt zijn; er lijkt nog relatief weinig samenwerking met private partijen of meer maatschappelijk georiënteerde partners te zijn.

WAAR STAAT DE REGIO OOST-NEDERLAND NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

Met de versterkingsgelden heeft Oost-Nederland een flinke boost gegeven aan de aanpak van ondermijning. Onder meer aan de volgende ontwikkelingen kon met de versterkingsgelden een extra impuls worden gegeven:

- Inrichting van 5 integrale districtelijke teams, waarin de accountmanagers van het RIEC de aanjaagrol hebben;
- Evaluatie door een externe partij van proces van signaal tot interventie; het proces van integrale informatiedeling tot en met interventieadvies en toedeling van capaciteit;
- De oplevering van ondermijningsbeelden voor alle 76 gemeenten, 4 van de 5 districten en 1 van de 2 provincies;
- Het organiseren van bestuurskundigen en bestuurlijke uitvoerders bij de politie, die als het ware als liaison vanuit de politie naar de andere partners optreden;
- Het initiëren van internationale casustafels met de collega-autoriteiten net over de grens;
- Het verder uitbouwen van de bestaande aanpakken op vakantieparken, en;
- De opstart van verschillende mogelijk kansrijke aanpakken in het buitengebied vanuit 3 verschillende invalshoeken en trekkers, zoals een kwetsbaarheidsscan in de regio Achterhoek, een Keurmerk Veilig Buitengebied in IJsselland en het implementeren van de zogeheten Agenda Buitengebied in de provincie Gelderland.

Uit het voorgangsbericht 2019 blijkt dat ook Oost-Nederland, net als nagenoeg alle andere regio's, langzamer op gang is gekomen dan gehoopt. Naast praktische belemmeringen als administratieve procedures, inkoop- en aanbestedingsprocedures, waren werving en selectie hiervan onder andere de oorzaak. Wat ook opvalt, is dat de doelstellingen in de oorspronkelijke plannen vrij algemeen geformuleerd waren, waardoor deze in een

later stadium nader geoperationaliseerd moesten worden. Een voorbeeld van zo'n doelstelling is: "De aanpak van ondermijning versterken in het zeer omvangrijke en kwetsbare buitengebied.", waarbij het geambieerde effect "bewustwording van alle partners" ook nog vrij algemeen genoemd mag worden.

Binnen de eerdergenoemde districtelijke teams wordt multidisciplinair samengewerkt in de aanpak van ondermijning. Politie, Openbaar Ministerie, gemeenten en het RIEC werken daarin onder externe begeleiding samen aan versnelling en verbetering van de casusaanpak.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

In 2019 is ten opzichte van andere regio's verhoudingsgewijs veel geld uitgegeven. Dit heeft onder andere te maken met het project vakantieparken, dat voortborduurt op een reeds bestaand project. De uitgaven tot 1 juli 2020 blijven achter, als verklaring wordt door het RIEC de systematiek van verantwoorden in hun regio gegeven. Ze hebben in het interview ook aangegeven dat er op dit moment in algemene zin sprake is van onder-uitputting, maar dat men verwacht dit in de tweede tranche weer in te halen.

Projectnaam	Totaal toegekend	Herverdeling toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
1. Flexibiliteit en uitvoeringskracht	€ 2.425.000	€ 1.825.000	€ 263.880	€ 80.000	€ 1.481.120	18,8%
2. Versterken kennis & Expertise	€ 350.000	n.v.t.	€ 24.229	€ 0	€ 325.771	6,9%
3. Integrale intelligence en analyse	€ 1.035.000	n.v.t.	€ 205.000	€ 0	€ 830.000	19,8%
4. Slimme weerbaarheid	€ 885.000	n.v.t.	€ 120.000	€ 0	€ 765.000	13,6%
5. Duurzame samenwerking	€ 750.000	n.v.t.	€ 43.086	€ 28.332	€ 678.582	9,5%
6. Bedrijfsvoering en ICT	€ 335.000	€ 295.000	€ 65.224	€ 49.500	€ 180.276	38,9%
7. Vakantieparken Gelderland en Overijssel	€ 2.170.000	€ 2.760.000	€ 915.000	€ 0	€ 1.845.000	33,1%
8. Problematiek buitengebied	€ 1.000.000	€ 950.000	€ 100.000	€ 40.908	€ 809.092	14,8%
Reservering voor latere jaren/ onvoorzien	€ 0	€ 100.000	€ 0	€ 0	€ 100.000	0%
Totaal	€ 8.950.000	n.v.t.	€ 1.736.419	€ 198.740	€ 7.014.841	21,6%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

In Oost-Nederland wordt door de partners samengewerkt vanuit het zogeheten Platform Ondermijning. Het RIEC verzorgt de programmacoördinatie en ondersteunt het Platform Ondermijning waar nodig. Ook heeft het RIEC Oost-Nederland de financiële administratie en de kassiersfunctie van de versterkingsgelden op zich genomen, net als die van de reguliere gelden en geldstromen. Jaarlijks wordt een kwalitatieve en kwantitatieve rapportage gemaakt van de inzet van de verschillende deelactiviteiten.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

Aangezien in de Oost-Nederlandse plannen vooral wordt voortgebouwd op eerder ingezette trajecten, is het lastig terug te zien wat nu precies is gerealiseerd van de versterkingsgelden en wat vanuit andere potjes. In

hiernavolgende voortgangsrapportages kan hier wellicht meer duidelijkheid over worden gegeven. Verder lijkt er nog de nodige winst te behalen in het integraal samenwerken en dus ook echt samen de keuze maken welke zaken je wel of niet oppakt. In het Oost-Nederlandse plan wordt niet voor niets gesproken over multidisciplinaire samenwerking; het voorportaal van integrale samenwerking.

3. Midden-Nederland

Aantal Gemeenten: 39

Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, Zeist, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp, Wijdmeren, Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Zeewolde

Aantal veiligheidsregio's: 3
Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Utrecht

Projecten

1. Districtelijke teams
2. Regionaal team
3. Project/opleidingskosten
4. Programmteam straatwaarden
5. Quick Response Team
6. PGA Plus
7. Kennisontwikkeling
8. Documentaire

Totaal toegekend:
€ 9.240.600

Percentage besteed:
41,7%

Governance

VERSTERKINGSGELDEN MIDDEN NEDERLAND: LOKAAL INVESTEREN, KRACHTEN REGIONAAL BUNDELEN

Op zowel lokaal als regionaal niveau investeert regio Midden-Nederland al jaren in een brede, integrale en programmatische aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit (goc). Dat zien we terug in de wijze waarop het versterkingsplan tot stand is gekomen, namelijk in samenwerking met de 39 gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst. De Taskforce Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit coördineerde het proces. Een regionale denktank met medewerkers van bovengenoemde partners werkte de contouren van het plan uit. Vervolgens zijn voor elke prioriteit (criminele samenwerkingsverbanden (csv's), financiële geldstromen en cocaïne) en voor elk district met een afvaardiging van alle partners werksessies gehouden om de ambities concreet te vertalen. De hoofdlijnen van het programma zijn: het vergroten van het zicht en de bewustwording (ondermijningsbeelden), het slim integraal samenwerken en het smeden van maatschappelijke coalities. Met deze reeds ingezette samenwerking kan met recht gezegd worden dat de versterkingsplannen een *versterking* van de reeds bestaande aanpak zijn.

Met het actieplan ‘wie praat, die gaat’, heeft Midden-Nederland een plan neergezet dat inzet op de volgende vier sporen:

1. Proactieve analyse: dynamisch en informatie-gestuurd (en dus wendbaar en adaptief) kunnen sturen op basis van analyses, waardoor snellere en gerichtere inzet van de capaciteit mogelijk is.
2. Kennis en expertise: snellere en gerichtere kennisinterventie mogelijk maken om de partners beter en gericht te kunnen bedienen.
3. Slimme weerbaarheid: de partners, in het bijzonder de gemeenten, in staat stellen om zich beter toe te rusten bij het aanpakken van ondermijning (één overheid).
4. Flexibele slagkracht: toewerken naar meer beschikbare capaciteit voor snelle en gerichte interventies op districtelijk en lokaal niveau.

De plannen zijn van goede kwaliteit, met heldere doelen waar de voortgang op getoetst kan worden. Midden-Nederland heeft een overkoepelende strategie bepaald over hoe zij willen werken. Deze strategie gaat uit van:

- het creëren van een sterke informatiepositie;
- het vergroten van het handelingsperspectief, en;
- het inzetten op een duurzame samenwerking in de regio.

Dit laatste is en blijft nog altijd een aandachtspunt. Er is commitment en betrokkenheid bij de partners, maar echt eigenaarschap (en dus inzet van capaciteit) is nog niet altijd vanzelfsprekend (zie ook monitoring, sturing en verankering). Het versterkingsplan heeft in tegenstelling tot dat in veel andere regio's een sterk preventief karakter. Dit blijkt ook uit de verschillende partners waarmee wordt samengewerkt, zoals Horeca-Nederland, de BOVAG, boerenorganisaties en de reclassering.

WAAR STAAT MIDDEN NEDERLAND NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

De uitvoering van de projecten lijkt over het geheel genomen goed te verlopen. De personele capaciteit in de districten is uitgebreid, met het accent op versterking van de uitvoeringscapaciteit. Het doel van deze districtelijke versterking is meer lokale casuïstiek succesvol en duurzaam aan te pakken, zo blijkt uit het versterkingsplan. Daarnaast ontwikkelt elk district een effectieve, proactieve aanpak op een of meerdere thema's en voert het deze uit. Daarnaast is de regionale capaciteit vergroot, zodat zij de districtelijke aanpak goed kunnen ondersteunen. Ook wordt regionaal extra ingezet op de thema's versteviging van de aanpak van criminele samenwerkingsverbanden (csv's), verstoren van de financiële stromen in de drugshandel en de versteviging van de bestuurlijke weerbaarheid. De problematiek van cocaïne wordt zowel repressief als preventief aangepakt. Op repressief vlak worden “buurtprinsen” persoonsgericht aangepakt en het Quick Responsteam (QRTeam) verstoort de cocaïnehandel in kwetsbare wijken. Preventief zet de regio in op een maatschappelijke tegenbeweging om de jonge aanwas van criminelen, afkomstig uit deze regio, in de drugshandel te verminderen.

We staan nog stil bij een aantal gerichte resultaten uit het tussenresultaten document van september 2019, dat Midden-Nederland heeft opgesteld:

- De ondermijningsbeelden zijn enorm verbeterd en er is steeds meer inzicht in hoe een bepaald probleem écht in elkaar zit. Dat was ook volgens, in overeenstemming met de strategie van deze regio: het versterken van de informatiepositie en zorgen dat men het probleem/fenomeen echt gaat begrijpen. Zoals de uitleg van een jongere waarom hij in de drugsindustrie is beland. Uit zijn verhaal blijkt dat hij dokter had willen worden, maar doordat hij ondanks een hoge cito score een mavo/havoadvies krijgt, lokt een andere wereld. Tegelijkertijd blijft het delen van informatie een aandachtspunt, zoals met zorgpartijen.
- De (bestuurlijke) bewustwording in de regio is enorm verhoogd, evenals het eigenaarschap op het oplossen van het probleem ondermijning, zo wordt in deze tussentijdse voortgangsrapportage gemeld. Bestuurlijke interventies worden als gevolg meer ingezet, waardoor er bijvoorbeeld barrières worden

opgeworpen. Door barrières op te werpen is veelal sprake van meer duurzame interventies dan signaalgericht, achteraf, strafrechtelijk aanpakken.

- Communicatie 'an sich' is een belangrijk middel in de plannen van Midden-Nederland om de maatschappelijke weerbaarheid te versterken (met een podcast, lesbrieven, sms-bom, de ondermijningsenvelop). Midden Nederland zet hierop in en ziet mogelijkheden om dit nog gericht te doen.
- Er was meer aandacht voor het delen van kennis en best practices. COVID-19 gaf daar ineens ruimte voor, bijvoorbeeld doormiddel van webinars.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
1. Districtelijke teams	€ 4.148.850	€ 794.671	€ 942.205	€ 2.441.773	41,1%
2. Regionaal team	€ 1.452.750	€ 341.715	€ 331.955	€ 779.079	46,4%
3. Project/ opleidingskosten	€ 450.000	€ 203.443	€ 59.229	€ 187.328	58,4%
4. Programmteam straatwaarden	€ 1.332.000	€ 316.380	€ 261.131	€ 754.489	43,4%
5. Quick Response Team	€ 783.000	€ 150.843	€ 107.071	€ 525.086	32,9%
6. PGA Plus	€ 534.000	€ 43.300	€ 75.360	€ 415.340	22,2%
7. Kennis ontwikkeling	€ 480.000	€ 150.169	€ 110.221	€ 219.610	54,2%
8. Documentaire	€ 60.000	€ 0	€ 0	€ 60.000	0%
Totaal	€ 9.240.600	€ 2.000.521	€ 1.887.172	€ 5.382.705	41,7%

In Midden-Nederland is tot 1 juli 2020 ruim 41% van de toegekende versterkingsgelden uitgegeven. De inzet van de middelen zit met name in het aantrekken van extra capaciteit voor analyse, toezicht en handhaving, juridisch, experts en op communicatiemiddelen. Midden-Nederland heeft met het ministerie van J&V afgesproken dat ze in de periode 2019 t/m 2021 de inzet van financiële middelen opbouwen. Het geld dat uit de eerste helft van 2019 vrij is gekomen, omdat ze pas medio 2019 vol van start konden, wordt ingezet om voor extra uitvoering te zorgen in 2020 en 2021. Dit is onder andere af te lezen uit het feit dat de bestede gelden in de eerste helft van 2020 groter zijn dan de helft van het budget voor 2020. *In het interview geeft Midden-Nederland aan bij ongewijzigd beleid per saldo af te stevenen op een tekort van 4 ton eind 2021.*

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

De governance in Midden-Nederland met de districtelijke teams en districtelijke stuurgroepen en het regionale team en de Taskforce goc (tevens stuurgroep RIEC) lijkt in de basis goed op orde. De verschillende stuurgroepen worden voorgezeten door burgemeesters, waardoor de bestuurlijke betrokkenheid goed geregeld is. Burgemeesters zijn het hoofd van de lokale driehoek en zitten dicht op de gemeentelijke organisatie. Daarnaast zijn zij door hun bestuurlijke/ strategische blik een goede gesprekspartner voor de afgevaardigden van de landelijke partners, waar zij het gesprek over capaciteit ook goed kunnen voeren. Op

deze manier worden de verschillende lagen in de samenwerking goed aan elkaar verbonden en wordt het gesprek over eigenaarschap goed gevoerd.

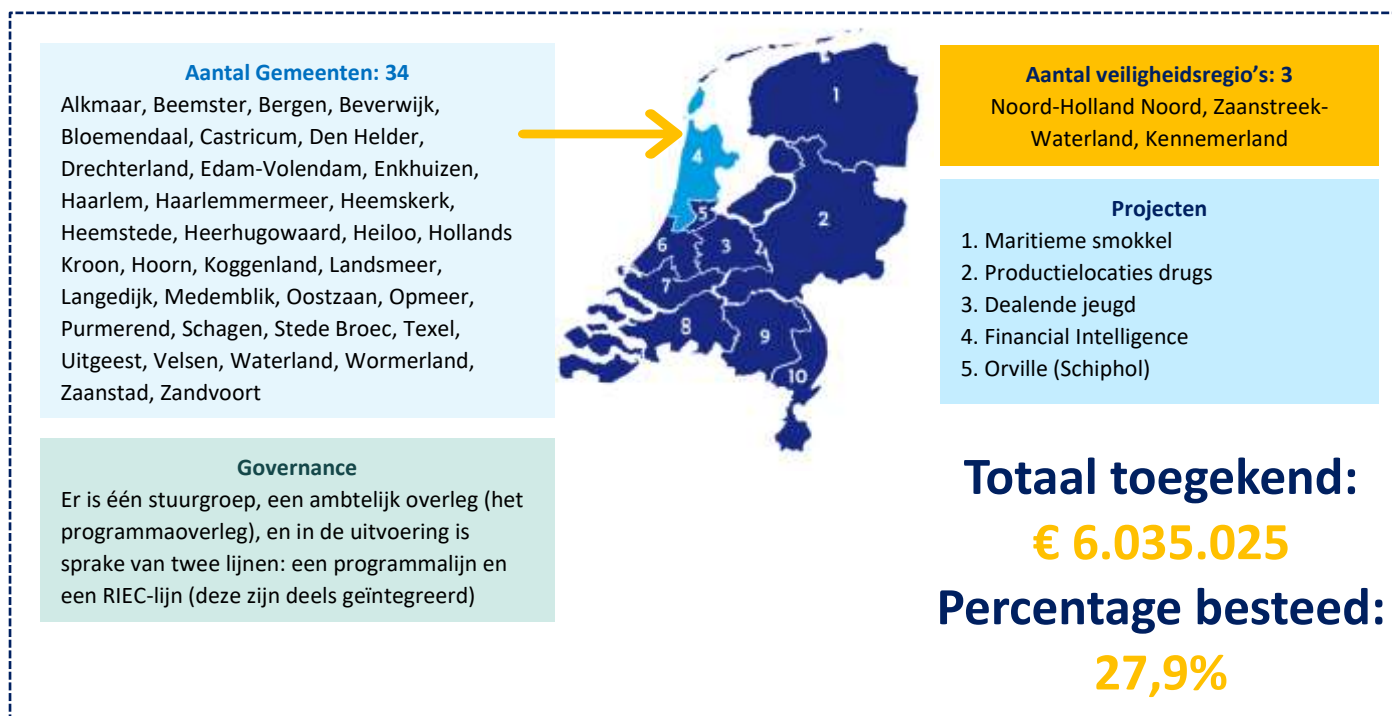
De regio Midden-Nederland lijkt een gedegen programmatische aanpak te hebben opgezet. Een goede basis om te kunnen sturen op concrete resultaten, zo lijkt het. Gewerkt wordt met een regionaal dashboard, waarin per kwartaal gerapporteerd wordt. Het dashboard is opgezet per district en daaronder vallen de thema's/ projecten, waarvoor het betreffende district verantwoordelijk is. Per project staat het doel beschreven en een beknopte samenvatting van wat er de afgelopen periode gebeurd is. Daarnaast wordt per district aangegeven welke zorg/ aandachtspunten er leven. In de rapportages lijkt overigens niet uitsluitend te worden gerapporteerd over de resultaten in het verlengde van de versterkingsgelden; het lijkt een beeld te geven van het totaal aan interventies, initiatieven en acties in de RIEC-samenwerking in Midden-Nederland.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

Uit de evaluatie die Midden-Nederland zelf gedaan heeft komt naar voren dat de volgende vier punten aandacht behoeven in de tweede fase:

- Ze willen eerder in de actiestand komen, daarvoor denken ze een sterker uitvoeringsteam nodig te hebben;
- Ze willen eerder integraal gaan werken, in de praktijk zie je toch nog vaak mono acties/beslissingen door partners plaatsvinden;
- Het is nodig om scherper te sturen en elkaar meer aan te spreken;
- Er is winst te halen in het nog meer inzetten van communicatie als instrument.

4. Noord-Holland

VERSTERKINGSGELDEN NOORD-HOLLAND: NAAR EEN MEER PROACTIEVE, PREVENTIEVE, FENOMEENGERICHTE AANPAK

De aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit was de afgelopen jaren al één van de belangrijkste bestuurlijke thema's in de regio Noord-Holland. Het RIEC Noord-Holland en het Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (SIV) ondersteunen en faciliteren de 35 gemeenten en veiligheidspartners bij de aanpak hiervan. Er is gewerkt aan de samenwerking door verbetering van de werkprocessen en versterking van de integrale samenwerking en bestuurlijke regie. Op basis van de toenmalige ondermijningsbeelden is het versterkingsplan geschreven. Vijf van de zes projecten uit dit plan zijn gehonoreerd. Deze projecten zijn weer uitgesplitst in verschillende deelprojecten. Wat opvalt, is dat dit er relatief veel zijn. Het risico daarvan is dat de focus te breed wordt en de resultaten te versnipperd. Hier zal Noord-Holland actief aandacht voor moeten hebben.

De projecten die uit het versterkingsplan zijn voortgekomen zijn het product van intensief contact tussen de samenwerkingspartners en worden breed gedragen en herkend in de regio. Voorheen was de aanpak in Noord-Holland veelal reactief en repressief. Met de versterkingsgelden wil men meer proactief, fenomeengericht en preventief gaan opereren. Noord-Holland geeft aan dit niet met alleen de 'standaard' veiligheidspartners te kunnen en willen doen, maar daarvoor samenwerking te zoeken met andere overheidspartijen en maatschappelijke instellingen. Zo wordt er bijvoorbeeld samengewerkt met een private partij als NV luchthaven Schiphol in het project dat bekend staat onder de naam Orville. Het originele versterkingsplan is helder opgebouwd met een duidelijke situatieschets, uitgaande van de bestaande inzet (voor toekenning van extra geld), de benodigde aanvullingen, doelstellingen, etc. Echter, deze laatste zijn slechts ten dele smart/ via een duidelijk prijs x kwantiteit opgebouwd. Een voorbeeld daarvan is dat niet duidelijk is wat een begroete fte specifiek gaat doen, of wat het aantal te organiseren trainingen is.

Na toekenning van de versterkingsgelden heeft Noord-Holland een 'voortgangsbericht' geschreven waarin de plannen nader uitgewerkt worden en er meer inzicht ontstaat. Aandachtspunt blijft dat soms concreetheid

ontbreekt, zoals bijvoorbeeld het omschreven projectresultaat “Start versterking (samen)werkprocessen”. Door de verschuiving naar een meer fenomeengerichte, proactieve aanpak is het ook verklaarbaar waarom sommige projectresultaten wat abstracter zijn. Zo is een doel om barrières op te werpen tegen het investeren van crimineel geld in de bovenwereld. Om dat concreter te maken is eerst meer zicht nodig in het fenomeen en welke barrières er mogelijk zijn.

WAAR STAAT NOORD-HOLLAND NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPLANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

Noord-Holland moest net als andere regio's op stoom komen bij de uitvoering van het versterkingsplan. Er zijn eerst projectplannen geschreven en daarvoor moest personeel geworven worden. En zoals we ook eerder hebben gezien; goede mensen werven kost tijd. 2019 stond hierdoor vooral in het teken van opstarten en zorgen dat de governance en het commitment bij de projecten in de basis op orde was.

Hierdoor zijn er eigenlijk pas vanaf 2020 in de buitenwereld zichtbare resultaten. Voorbeelden hiervan zijn:

- De pilot digitaal nachtregister loopt sinds dit voorjaar in de gemeentelijke jachthaven Enkhuizen en inmiddels is ook de gemeente Velsen bij deze pilot aangesloten;
- Een werkafpraak is gemaakt dat niet meer met meerdere rechters één faillissement afgehandeld wordt. Dit is een voorbeeld waaruit je vanuit begrip van het systeem het systeem bijstelt;
- De site www.sterkeluchthaven.nl is live gegaan. Op de site wordt met bijvoorbeeld filmpjes tips gegeven aan medewerkers wat zijzelf kunnen doen om Schiphol veilig te houden;
- Er zijn meerdere succesvolle invallen in de regio geweest waar synthetische drugs labs zijn aangetroffen en verdachten zijn aangehouden;
- Er zijn protocollen opgesteld om de samenwerking met betrokken partijen te verbeteren voor het aantreffen van productielocaties en dumpingen van chemisch drugsafval;

De regio stelt dat projecten over het algemeen genomen lopen. Covid-19 heeft wel haar weerslag gehad op het houden van fysieke bijeenkomsten en controles. In het interview werd aangegeven dat men tevreden is over de inhoud van de projecten “Mijn beeld is dat het allemaal schoten in de roos zijn. Het is passend bij wat we aan problematiek hebben. Het zijn de juiste activiteiten op het juiste moment”. Het project Orville heeft niet alle aangevraagde gelden gekregen, omdat in de publiek-maatschappelijke samenwerking ook private partijen zouden moeten bijdragen. Mede door COVID-19 zouden bedrijven dat nu lastig vinden, waardoor een deel van de zaken die ze willen uitvoeren gevaar loopt, bijvoorbeeld het opleiden.

Door alle aandacht voor ondermijning krijgt men in Noord-Holland steeds beter zicht op hoe ondermijning werkt en zien ze steeds meer mogelijkheden om ondermijning tegen te gaan, maar in de praktijk loopt men tegen capaciteitsgebrek aan van de partners zoals gemeenten en politie. Zo zijn burgers opgeroepen om meer productieplekken van drugs te melden, dat betaalt zich uit en de lijst met locaties wordt steeds langer. Dit loopt alleen niet helemaal in balans met de mogelijkheid om écht door te pakken omdat de capaciteit omdat te doen er niet is. Zo heeft de politie zich bijvoorbeeld wel aan de uitvoering van dit traject gecommitteerd, maar in de praktijk zie je dat dit toch tegenvalt. Wat men slim doet in deze regio is dat ze de RIEC-casussen zo prioriteren, dat ze alleen casussen doen die meer inzicht opleveren in datgene wat ze met de projectplannen beogen. Zo wordt de informatiepositie steeds scherper.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

De feitelijke realisatie tot 1 juli 2020 bedraagt 27,9% (zie tabel volgende pagina) aangezien we halverwege de termijn zitten, loopt deze gevoelsmatig iets achter op planning. Dit komt mede doordat er veel personeelskosten halfjaarlijks of jaarlijks worden gecrediteerd. Dat laat het prognose cijfer over 2020 ook zien, aan het eind van het jaar is de verwachting dat rond de 50% van het geld benut is. Als hier de prognose voor 2021 nog bij wordt opgeteld, dan is de verwachting dat Noord-Holland in de periode 2019-2021 het volledige budget gebruikt om de versterking in de regio te financieren.

In het interview werd aangegeven dat de regio naar verwachting alle projecten gaan uitvoeren, die ze zich hebben voorgenoemen. In dit kader is het ook relevant om te benadrukken dat Noord-Holland één van de

regio's is, die in de claims – weliswaar ook ingegeven door de aanwezige context aldaar – vrij bescheiden lijkt te zijn geweest.

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
1. Maritieme smokkel	€ 2.002.775	€ 225.678	€ 241.434	€ 1.535.663	23,3%
2. Productielocaties drugs	€ 1.224.900	€ 110.037	€ 178.758	€ 936.105	23,6%
3. Dealende jeugd	€ 259.950	€ 15.470	€ 14.589	€ 229.891	11,6%
4. Financial Intelligence	€ 549.900	€ 91.282	€ 132.264	€ 326.354	40,7%
5. Orville (Schiphol)	€ 1.997.500	€ 317.770	€ 353.963	€ 1.325.767	33,6%
Totaal	€ 6.035.025	€ 760.237	€ 921.008	€ 4.353.780	27,9%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

De governance in Noord-Holland lijkt goed in elkaar te zitten. Het RIEC Noord-Holland en het zogeheten Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (SIV) trekken samen op om het samenwerken op ondermijning optimaal te ondersteunen. Vanuit het SIV wordt een programmamanager geleverd, die monitort op de uitvoering van de projecten. Hiervoor trekt hij - op zijn beurt - nauw op met het Hoofd RIEC NH. De bestuurlijke verankering is geregeld door middel van een stuurgroep en een ambtelijk overleg (het programmaoverleg). De agenda voor deze vergaderingen wordt door de programmamanager en het Hoofd RIEC NH samen voorbereid. In de uitvoering zijn de programmalijn en de RIEC-lijn deels geïntegreerd. Er wordt gemonitord via verantwoordingsrapportages door de projectleiders aan de programmamanager, over de voortgang van de projecten. Ook de financiën worden goed gevolgd. De infrastructuur lijkt hiervoor goed geregeld te zijn; deze wordt gefaciliteerd door de gemeente Haarlem. Met regelmaat wordt een nieuwsbrief uitgebracht, waarin de voortgang en resultaten uit de projecten op een aansprekende manier worden getoond. Door gebruik te maken van de methodiek rijker verantwoord, worden ook resultaten die minder smart te formuleren zijn, inzichtelijk gemaakt.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

De projectplannen in Noord-Holland laten zien dat veel er veel activiteiten staan gepland voor de tweede fase. Hierop zal actieve sturing moeten blijven plaatsvinden om ook daadwerkelijk tot concrete resultaten te komen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij zijn de capaciteitsproblemen bij partners. Het is goed dat het zicht op de problematiek in Noord-Holland verbeterd is, maar de meerwaarde ontstaat als dit wordt gekoppeld aan concrete interventies (en vice versa).

5. Amsterdam-Amstelland

Aantal Gemeenten: 6
Aalsmeer, Amsterdam, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn

Aantal veiligheidsregio's: 1
Amsterdam-Amstelland

Projecten

1. Focuspunt 1: Doorsnijden criminele financiële stromingen
2. Focuspunt 2: Aanpak moeilijk vervangbare criminele dienstverleners
3. Focuspunt 3: Aanpak doorgroeiers
4. Werkprocesoptimalisatie, training en opleiding
5. Overkoepelende activiteiten

Governance

GOVERNANCE SAMENHANG IN DOEL, WOORD EN DAAD		
Wat	Wie	Rol en taak
Bondsmaatschappij Ambitie Zicht op wat er gebeurt	Regionale Stuurgroep	<ul style="list-style-type: none"> Eindverantwoordelijk Netwerksturing Strategie en focus
Samen sturen	Tactische Stuurgroep Mandataat RIEC	<ul style="list-style-type: none"> Inzet capaciteit zware trajecten Nieuwe HRM's HRM / Fin / P&C cyclus / juridisch
Samen aanpakken	Operationeel Coördinerend Overleg	<ul style="list-style-type: none"> Verkeerstoren / regionaal informatieplan Samenhang & Overzicht Voortgang: inhoud, proces en resultaat
6 taak	Zwaardere trajecten Lichtere signalen	<ul style="list-style-type: none"> Projectgroepen Gebiedsgelonden overleggen Expertise Intel Casus aanpak

Totaal toegekend:
€ 8.337.375

Percentage besteed:
19,7%

VERSTERKINGSPLANNEN AMSTERDAM-AMSTERLLAND: VAN HARDE RESET NAAR DUURZAME SAMENWERKING

De uitvoering van de versterkingsplannen in Amsterdam-Amstelland (AA) kende een valse start. De onderlinge samenwerking verliep aanvankelijk stroef, het RIEC had weinig positie en er was sprake van 'oud zeer' tussen de partners. Ook was er sprake van onvrede in de regio, het sentiment was dat het beleid met name op Amsterdam georiënteerd was.

Op de reeds ingeslagen weg doorgaan, was geen optie. Een pas op de plaats was aangewezen om eerst te achterhalen wat nodig was om de integrale samenwerking goed vorm te geven en zo een stevig fundament te leggen voor een duurzame en effectieve aanpak van ondermijning in de regio Amsterdam-Amstelland. En dit vraagt lef. De neiging was immers te focussen op de uitvoering van de versterkingsplannen. Ook de partners herkenden dat deze stap nodig was. In gezamenlijkheid hebben zij opdracht gegeven tot een onafhankelijk onderzoek naar hun samenwerking in RIEC-verband. Dit heeft geleid tot het rapport 'op weg naar een slagvaardige samenwerking' waarin acht bevindingen en aanbevelingen zijn beschreven om de samenwerking te verbeteren.

We nemen deze hier voor de volledigheid op:

1. Verhoog de drive tot integraal samenwerken.
2. Zorg voor meer inhoudelijke richting en afstemming over deze richting.
3. Creëer meer actiegerichtheid door meer capaciteit te genereren, inhoudelijk gerichte acties en een actiegerichter proces.
4. Bouw vertrouwen uit en breng dit vertrouwen in balans met controlemechanismen.
5. Stimuleer de bereidwilligheid informatie uit te wisselen.
6. Zorg ervoor dat het mandaat helder is en dat de RS hierover afstemming zoekt met andere gremia (zoals de driehoek en de TS).
7. Verbeter de regie en coördinatie van de RIEC-samenwerking door het nieuwe OOC en door het versterken van het RIEC-bureau (waaronder een competent hoofd). En coördineer de verschillende programma's en samenwerkverbanden aangaande ondermijning – waaronder de RIEC-samenwerking – vanuit de RS.
8. Zorg voor meer afstemming tussen strategische partners onderling en tussen strategisch en operationeel niveau – van zowel RIEC-gremia als binnen afzonderlijke partners.

Positief aan deze periode in Amsterdam-Amstelland is dat er een stevige basis voor de toekomst lijkt te worden gelegd. Deze 'harde reset', zoals zij het zelf noemen, heeft nu bijna een jaar geduurd en lijkt tot onderstaande resultaten te leiden:

- Bij de partners is het bewustzijn gegroeid dat goede samenwerking nodig is om tot duurzame resultaten te komen.
- De governance structuur is herijkt, waarmee de drie lagen van samenwerken (strategisch, tactisch en operationeel) aan elkaar verbonden zijn.
- Er is een sterke inhoudelijk focus georganiseerd tussen de partners: de neuzen staan (weer) dezelfde kant op.
- Met de zogeheten 6-luik is er verbinding gecreëerd tussen beleid en uitvoering op de drie versterkingslijnen: criminele geldstromen, cruciale schakels en criminele doorgroeiërs.
- De versterkingslijnen en dus ook de versterkingsgelden zijn gekoppeld aan de 'going concern' zodat er gefocust wordt gewerkt aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit en hier een verdieping op plaatsvindt en er gericht uitvoeringscapaciteit wordt gealloceerd.

Dit alles leidt ertoe dat er integraal gedragen plannen liggen. Er is een gezamenlijke visie, in plaats van een optelsom van individuele acties. De basis ligt er om écht een versterking te realiseren op het gebied van samenwerking tegen ondermijning. Door meer begrip voor elkaar, inzicht in de partners, het uitspreken van commitment en afspraken over capaciteit die ieder in wil zetten.

WAAR STAAT DE REGIO AMSTERDAM-AMSTELLAND NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

Zoals gezegd heeft Amsterdam-Amstelland met de harde reset een stevige basis gelegd voor een duurzame verbetering. De focus ligt nu op de uitvoering op het zogenoemde 'zesluik':

1. Het aanpakken van underground banking en illegale money transfer organisaties (MTO's);
2. Het tegengaan van investeringen in vastgoed en luxegoederen;
3. De aanpak van essentiële functies in de drugseconomie, namelijk boekhouders, notarissen en 'moeilijk vervangbare criminele clusters';
4. Het tegengaan en aanpakken van misbruik van woningen en misbruik van ondernemingen;
5. Een persoonsgerichte aanpak op doorgroeiërs en het doorbreken van het doorgroeiproces;
6. Het voorkomen van nieuwe aanwas

Op de thema's 'doorsnijden criminele geldstromen' en 'aanpakken van cruciale schakels' zijn meerdere kennisdocumenten opgesteld, zoals op vastgoed, luxegoederen, boekhouders, misbruik woningen, etc. Deze documenten dienen ter ondersteuning van de projectengroepen en het OCO, zodat ze dezelfde basiskennis hebben op het thema. De kennisdocumenten helpen, zo is de filosofie, bij het aanbrengen van focus, het

maken van onderbouwde keuzes en het stellen van prioriteiten. De informatie die is opgenomen is gebaseerd op (wetenschappelijke) literatuur, interviews met relevante professionals (zowel RIEC-partners als externe partners) en casuïstiek. Amsterdam-Amstelland laat hiermee zien vanuit een brede visie naar de thema's te kijken, om zo het succes te vergroten. De kennisdocumenten, zo werd in het interview aangegeven, zijn ook goed toepasbaar in andere regio's.

Het is nu de bedoeling versnelling aan te brengen in de uitvoering van de thema's zodat er ook concrete resultaten geboekt kunnen worden. Concrete resultaten zijn er nu dan ook nog niet of nauwelijks. Gezien voorgaande voorgeschiedenis vinden wij het verklaarbaar dat de projecten veelal nog aan de start staan. Amsterdam-Amstelland noemt dit zelf de fase van 'verrichten': de stap zetten naar de uitvoering van de plannen.

Met gerichte acties worden momenteel de kennisdocumenten verrijkt. Op sommige thema's uit het zogeheten zesluik – de focusthema's voor Amsterdam-Amstelland - zijn nog blinde vlekken geconstateerd. Door het inzetten van gerichte acties komt er meer zicht op wat zich daadwerkelijk afspeelt. Daarmee kunnen de blinde vlekken ingekleurd worden, zo is de gedachte. Door het verbinden van kennis, informatie en gerichte acties en interventies zou een leercirkel moeten ontstaan waarmee de regio de effectiviteit van de aanpak steeds probeert te verhogen. Door de focus en de verbinding tussen de lagen wordt er planmatig aan ondermijning gewerkt, wat de samenwerking ten goede zou moeten komen.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

We constateren dat van het totale budget pas 19,7% ingezet is op 1 juli 2020. Deze constatering past ook bij wat eerder benoemd is: de versnelling in de uitvoering van de versterkingsplannen moet immers nu nog gaan plaatsvinden. Het RIEC verwacht dat het budget overigens wel besteed gaat worden de komende periode, dus dat van onderuitputting uiteindelijk geen sprake zal zijn.

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Focuspunt 1: Doorsnijden criminele financiële stromingen	€ 2.840.900	€ 131.643	€ 459.194	€ 2.250.063	20,8%
Focuspunt 2: Aanpak moeilijk vervangbare criminele dienstverleners	€ 2.616.475	€ 109.863	€ 511.294	€ 1.995.318	23,7%
Focuspunt 3: Aanpak doorgroeiers	€ 2.330.000	€ 86.536	€ 267.463	€ 1.976.001	15,2%
Werkprocesoptimalisatie, training en opleiding	€ 310.000	€ 0	€ 49.905	€ 260.095	16,1%
Strategisch communicatie expert	€ 240.000	€ 0	€ 27.588	€ 212.412	11,5%
Totaal	€ 8.337.375	€ 328.042	€ 1.315.443	€ 6.693.890	19,7%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

In het afgelopen jaar, de periode van 'harde reset', lijkt een goede governance te zijn neergezet. Hierdoor is de aansluiting tussen strategie bepalen, keuzes kunnen maken en sturen op de uitvoering en de uitvoering zelf gemaakt. Met de manier van werken met kennisdocumenten en dit vanuit casuïstiek, maar ook met de wetenschap, continu te verbeteren, is ook een mooie leerloop ingebouwd. Er wordt geïnvesteerd op samenwerking, door bijvoorbeeld kennisvergroting welke interventiemogelijkheden de verschillende partners hebben en daar ook van elkaar inzicht in hebben, maar ook door te werken aan vertrouwen tijdens een

heisessie met de strategische laag. Er wordt nu ingezet op veel beter inzichtelijk maken welke acties er allemaal uitgevoerd worden. Door het proces van wat men allemaal doet in Amsterdam beter te monitoren, is het ook mogelijk om bij te sturen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

De eerste tranche in Amsterdam-Amstelland stond in het teken van richten en inrichten van de samenwerking. Hiermee is breed bewustzijn en commitment gecreëerd. De tweede fase richt zich op het verrichten. Dat is de fase waarin het gebouwde vertrouwen, de focus en de vernieuwde governance zich uit moeten betalen in effecten in de praktijk. Of deze effecten ook optreden en hierop continu bijsturen wordt de uitdaging in deze tweede fase van de uitvoering van de versterkingsplannen.

6. Den Haag

Aantal Gemeenten: 27

Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer, Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Krimpenerwaard, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten, Waddinxveen, Zoeterwoude, Zuidplas

Aantal veiligheidsregio's: 2
Haaglanden, Hollands Midden

Projecten

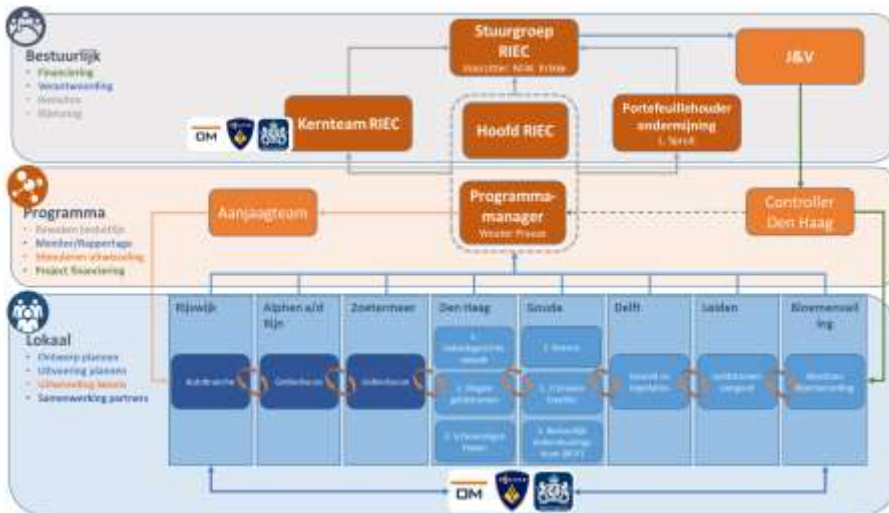
Projecten gefinancierd vanuit het ondermijningsfonds:

1. Den Haag: Criminele geldstromen
2. Den Haag: Kwetsbare wijken en Scheveningen
3. Branche/gebiedsgerichte aanpak:
 - a) Rijswijk (bedrijventerrein en autobranche),
 - b) Rijswijk (bedrijventerrein en autobranche), Zoetermeer (bedrijventerrein, autobranche en horeca),
 - c) Alphen a/d Rijn (gebied rondom Rijnhaven)
4. Delft: Geweld en liquidaties
5. Leiden: Vastgoed
6. Gouda:
 - a) Criminele families,
 - b) Horeca
7. Krimpenerwaard: Bestuurlijk ondersteuningsteam
8. Katwijk/Westland: Bloemenveiling

Algemene lasten ten behoeve van bovenstaande projecten:

1. RIEC: Programmamanager
2. Bijdrage aan Openbaar Ministerie

Governance

Totaal toegekend:

€ 6.000.000

Percentage besteed:

24,8%

VERSTERKINGSGELDEN DEN HAAG: OP BASIS VAN EEN SCHERPER (LOKAAL) BEELD TOT EEN MEER ACTIEGERICHTE AANPAK KOMEN

De versterkingsplannen in de regio Den Haag zijn in de basis gericht op het versnellen en verdiepen van zicht op ondermijnende criminaliteit. De regio zet daarnaast in op het verbinden van de opgedane inzichten aan uitvoeringskracht. De regio van de aanpak van ondermijning moet namelijk zo dicht mogelijk liggen bij waar de problematiek het meest gevoeld wordt. In veel gevallen is dat bij de lokale partners, zo is de gedachte.

Het bewustzijn op ondermijning was bij de start in de regio Den Haag nog niet erg groot. De stuurgroep RIEC heeft er daarom aan de voorkant voor gekozen om omliggende gemeenten te stimuleren om zelf plannen op te stellen. Doel was om hiermee het (bestuurlijke) bewustzijn te vergroten, een brede beweging in tegengaan van ondermijning te creëren en om in te kunnen spelen op lokale problematiek en dit aan elkaar te koppelen in de regio.

In de regio Den Haag zijn 12 projecten opgezet vanuit het ondermijningsfonds, uitgevoerd onder de vlag van 9 gemeenten. De projecten pakken, zo blijkt uit het versterkingsplan, elk op eigen wijze, verschillende vormen van (lokale) ondermijning aan en dragen bij aan een drietal overkoepelende, maatschappelijke effecten, te weten:

1. Meer veiligheid: door het tegengaan van criminele activiteiten in verschillende gemeenten, het terugdringen van de criminele aanwas vanuit de jeugd in Gouda, het inzichtelijk maken van vaarbewegingen in de haven van Scheveningen en het belemmeren van drugstransporten rond de bloemenveilingen in de regio, vergroten de fysieke veiligheid van burgers en wordt aan een positief veiligheidsgevoel gewerkt. Het vergroten van de bestuurlijke weerbaarheid bij gemeenten in District G en het zorgen voor meer 'lucht in de wijk' in Gouda – waarbij mensen zich vrijer voelen doordat criminele personen zijn berecht – zorgen tevens voor meer vertrouwen in het openbaar bestuur.
2. Meer gelijkheid: met het bieden van een integer en gezond ondernemersklimaat in onder meer Rijswijk, Leiden en bij de bloemenveilingen, het aanpakken van geweld in Delft en Zoetermeer en het doorbreken van de onaantastbaarheid van criminele netwerken in Gouda, worden criminele activiteiten aangepakt. Hiermee wordt ook de gelijkheid onder burgers vergroot.
3. Meer bewustzijn: met het tegengaan van de normalisering van drugs in Delft en Westland en met het vergroten van de aandacht voor anti-ondermijning op zowel bestuurlijk als ondernemersniveau bij de gebiedsgerichte aanpak in bijvoorbeeld Den Haag, Rijswijk en Alphen aan

WAAR STAAT DE REGIO DEN HAAG NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

In eerste instantie bestonden de versterkingsplannen uit losse documenten met een zelfde opmaak. Dit was zichtbaar in de kwaliteit van de plannen en de hoge mate van abstractie. Inmiddels is er meer eenheid gecreëerd en zijn de projecten aangescherpt. Werkendeweg kreeg men steeds meer duidelijkheid waarop moest worden ingezoomd. De scope van de projecten is hierbij niet gewijzigd evenals de oorspronkelijke doelstellingen, het RIEC heeft daarop gemonitord. De versterkingsplannen hadden vervolgens het commitment van de regionale Stuurgroep.

De regio heeft inmiddels - tot aan juli 2020 en afgezet tegen 2018 - in algemene zin grote stappen gezet op het gebied van ondermijning. Een voorbeeld daarvan is de bestuurlijke bewustwording dat er actie nodig is op het thema. Voorheen was dat nog niet het geval. Bestuurlijke instrumentarium op het vlak van ondermijning werd bijvoorbeeld nog maar gering ingezet, in sommige gemeenten zo goed als niet en dat is nu veranderd. Dat blijkt in algemene zin omdat de gemeenten het voortouw hebben genomen in het maken van versterkingsplannen om hun lokale problematiek aan te kunnen pakken, en in concrete zin bijvoorbeeld uit aanpassingen van de APV, of het inzetten van BOA's om meer zicht te krijgen op bepaalde probleemgebieden. Er is een ambitieagenda op ondermijning gemaakt waarmee de aanpakken geborgd worden en dus uitleerbaar worden voor andere gemeenten. De volgende stap is kijken hoe dit voor de hele regio kan worden benut.

De meeste projecten hebben tijd nodig gehad om 'van de kant te komen'. Dat is ook goed zichtbaar in de financiële cijfers over 2019, de uitputting van de gelden bedroeg toen 11,5%. Deze trage start had veelal te maken met de snelheid waarmee de oorspronkelijke plannen gemaakt waren en het feit dat er eerst mensen moesten worden aangetrokken om de plannen tot uitvoering te brengen. Er zijn veel projectleiders gewisseld waardoor de uitvoering van de projecten vaak gebeurt door andere mensen dan die de oorspronkelijke plannen geschreven hebben. Dat zorgt voor vertraging. De niet uitgenuttige gelden uit 2019 zijn herverdeeld

over de projecten, en er zijn concretere projectplannen gemaakt om de doelen te bereiken (mei 2020). De versnelling op de projecten begint nu pas écht plaats te vinden (halverwege 2020).

Dit alles neemt niet weg dat in veel projecten nu de eerste resultaten worden geboekt. Aangezien de plannen verschillend van aard zijn en ook een ander verloop kennen, maakt het beoordelen op 'waar ze nu staan' ingewikkeld. In algemene zin is te zeggen dat het RIEC goed toezicht houdt op dat de projecten blijven werken aan de geformuleerde doelen en of ze voortgang blijven boeken. In het vervolg enkele concrete voorbeelden van enkele projecten om een beeld te geven.

Het plan in Scheveningen Haven kon zo van start en is op dit moment bezig met een bedrijf om de gemonitorde vaarbewegingen (middels cameratoezicht) uit te lezen. De gebiedsgerichte aanpak in Den Haag had eerst een wijziging van de APV nodig, die pas in het voorjaar 2020 plaatsvond, dus kon nog niet echt meters maken. De politieke druk op dit project is echter groot waardoor de versnelling op de uitvoering nu ontstaat. Het Bestuurlijk Ondersteunings Team (BOT) heeft eerst een bureau ingehuurd om te helpen met de vraag hoe het team goed vorm te geven, pas sinds 1 januari 2020 zijn er echt mensen ingehuurd. Het loopt nu goed. In district G, waar het BOT actief is, was weinig zicht op ondermijning en was het thema moeilijk op de kaart te krijgen, nu is er veel beweging en willen andere districten ook zo'n BOT. Vorig jaar hebben er 2 casussen gedraaid, nu al 6.

Het project in Rijswijk is afgerond: de APV wijziging voor een vergunningverplichting van de autobranche is ingevoerd en de autobranche is meegenomen in wat dat voor hen betekent. Het project Bloemenveiling is slecht uit de startblokken gekomen, het kreeg minder geld van het Rijk en de governance was niet op orde. Inmiddels is er een trekker aangesteld, gefinancierd vanuit Amsterdam-Amstelland, om de poot 'opwerpen van barrières' op niveau te krijgen. De uitvoerende poot was al op orde, in samenwerking tussen de gemeente en politie zijn de eerste casussen opgepakt en hebben er interventies plaatsgevonden. Het doel is om de bloemenveilig weerbaar te krijgen, bijvoorbeeld doordat bedrijven hun werkprocessen aanpassen zodat criminelen er minder grip krijgen. De contacten tussen private en publieke partijen hierover zijn gelegd. Het project zit nu in de fase waarin ze écht aan de slag kunnen. In Apthoven aan de Rijn is op basis van beschikbare informatie bij partners een eerste gebiedscan gedaan, met een AVG (algemene verordening gegevensbescherming) kaderoverzicht wordt een juridische basis geboden voor de risicoanalyses en ondernemers en burgers zijn geïnformeerd over de aanpak. Het is nu zaak om bedrijven die op basis van de risico's als verdacht zijn aan te merken, verder te onderzoeken. In Gouda is een analyse gemaakt van familiebanden van een bekende criminele, op basis daarvan is een strategie opgezet waarbij straf en zorg worden gecombineerd. De komende jaren wordt deze aanpak voortgezet.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

In 2019 hebben bijna alle projecten aanzienlijke reserves opgebouwd. Dit heeft tot gevolg dat de projecten met een reserve uit 2019 hun begrotingen hebben aangepast (zie herverdeling toegekend in tabel) en is door de stuurgroep besloten de vrijgevallen middelen in te zetten voor de regio, in de vorm van de RIEC-versnellingsagenda. Tot juli 2020 is de uitputting van de gelden 24,8% (zie tabel op de volgende pagina), dit komt mede door Covid-19. Afgezet tegen de projectplanning zijn ze nu aan een inhaalslag en versnelling bezig. Verwachting is dat niet alle gelden in de oorspronkelijke programmaperiode (2019-2021) benut gaan worden, dat geldt bijvoorbeeld zeker voor het project Bloemenveiling. Den Haag zou erbij gebaat zijn als het geld overgeheveld kan worden naar 2022. Dat is nodig om de resultaten te borgen en om het draagvlak niet te verliezen in kansrijke projecten. Het RIEC Den Haag geeft aan dat het van belang is om de projecten te kunnen voortzetten. Dit aangezien men merkt bij het RIEC Den Haag dat "Dit de impuls [was] die mensen nodig hadden. De kruisbestuiving begint nu echt te bestaan. Bij Gouda zien ze bijvoorbeeld dat de APV bij Rijswijk goed werkt, dus die zoeken elkaar op. Daar ontstaan dingen. Ook daar zijn we nu ook de coalitie tegen ondermijning op aan het voortbouwen".

Projectnaam	Totaal toegekend	Herverdeling toegekend (mei 2020)	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Algemene lasten						
Programma management – RIEC	€ 375.000	€ 336.155	€ 111.675	€ 67.830	€ 156.650	53,4%
Ondersteuning programmamanagement RIEC	n.v.t.	€ 25.520	n.v.t.	€ 0	€ 25.520	100%
Versnellingsagenda – RIEC	n.v.t.	€ 85.700	n.v.t.	€ 0	€ 85.700	0%
Middelen voor de regio	n.v.t.	€ 126.950	n.v.t.	€ 0	€ 126.950	0%
Ondersteuning projecten OM	n.v.t.	€ 214.675	€ 65.625	€ 37.263	€ 111.787	47,9%
Projecten						
Criminele geldstromen – Den Haag	€ 650.000	€ 277.000	€ 8.236	€ 16.200	€ 252.564	8,8%
Kwetsbare wijken en Scheveningen – Den Haag	€ 900.000	€ 1.160.000	€ 151.980	€ 149.807	€ 858.213	26,0%
Branche/gebiedsgerichte aanpak – Rijswijk	€ 950.000	€ 49.115	€ 45.690	€ 0	€ 3.425	93,0%
Branche/gebiedsgerichte aanpak – Zoetermeer	n.v.t.	€ 470.470	€ 62.181	€ 115.500	€ 292.789	37,8%
Branche/gebiedsgerichte aanpak – Alphen a/d Rijn	n.v.t.	€ 359.000	€ 50.697	€ 29.148	€ 279.155	22,2%
Geweld en liquidaties – Delft	€ 600.000	€ 555.840	€ 53.341	€ 96.474	€ 406.025	27,0%
Vastgoed – Leiden	€ 900.000	€ 833.573	€ 17.448	€ 61.851	€ 754.274	9,5%
Criminele families – Gouda	€ 675.000	€ 97.332	€ 11.720	€ 1.600	€ 84.012	13,7%
Horeca – Gouda	n.v.t.	€ 68.767	€ 26.750	€ 26.750	€ 15.267	77,8%
Bestuurlijk ondersteuningsteam – Krimpenerwaard	n.v.t.	€ 450.793	€ 26.088	€ 55.285	€ 369.420	18,1 %
Bloemenveiling -Katwijk/Westland	€ 950.000	€ 880.080	€ 68.075	€ 128.864	€ 683.141	22,4%
Totaal	€ 6.000.000	€ 5.990.970	€ 699.506	€ 786.572	€ 4.504.892	24,8%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

Zoals bovenstaand overzicht goed duidelijk maakt, is dat ook onder de vlag van het Haagse RIEC zeer veel projecten lopen. De aanpak van ondermijning blijft op deze wijze niet vooral beperkt tot Den Haag, maar raakt in de hele Haagse regio ingebed. Echter, het grote aantal projecten vraagt evenwel het nodige van het programmamanagement. Het RIEC Den Haag staat hiervoor aan de lat. Zij ondersteunt de lokale uitvoering van de projecten, legt verbinding met anderen projecten in de regio en daarbuiten, ondersteunt bij de verantwoording van de resultaten, legt de verbinding met de landelijke partners en draagt zorg voor de (financiële) beheersing van de gelden. Het RIEC heeft geen grote rol in de aansturing van de uitvoering van de projecten. Als het goed gaat met de projecten heeft het RIEC er weinig bemoeienis mee, als het niet goed gaat wordt er hulp aangeboden. De gemeente kan deze hulp echter weigeren, dat is inherent aan de gekozen structuur. Binnen de gekozen structuur probeert het RIEC wel aan bijsturing te doen. Voor elke vergadering van de stuurgroep van het RIEC wordt één van de projecten geselecteerd om uitleg te geven over het project en de stand van zaken. Daarnaast onderhoudt het hoofd RIEC samen met haar programmamanager contact met de burgemeesters om over het versterkingsplan in zijn of haar gemeente te praten. Een keer in de twee maanden rapporteren de projectleiders over de voortgang van het project aan de – met versterkingsgelden aangestelde – programmamanager. Het RIEC Den Haag heeft met bovenstaande acties binnen de gestelde kaders een strakke programmastructuur opgezet. Uitdaging is en blijft evenwel wellicht om het overzicht te houden in de veelheid van projecten en daar ook goed op te kunnen sturen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

De regio Den Haag zal in de tweede fase onverminderd aandacht moeten hebben voor het daadwerkelijk in uitvoering brengen van de projecten en de samenwerking in de regio. Uitdaging wordt om de verschillende aanpakken goed te borgen en te zorgen dat ondermijning op de (bestuurlijke) agenda blijft staan. De eerste zaadjes zijn geplant en de vooruitzichten zijn hoopvol. Echter, tegelijkertijd is de samenwerking nog broos en de context van ondermijning ingewikkeld. Voor de projecten geldt dat er vaak de fase van informatie vergaren nu de spannende fase van actie en doen aanbreekt. Daarbij is het belangrijk dat er genoeg leercirkels ingebouwd worden, zodat het bereiken van het maatschappelijke effect centraal blijft staan en niet het 'halen van het projectresultaat'. Complexe projecten als de aanpak van de bloemenveiling vraagt bestuurlijke aandacht en flexibiliteit om tot steeds concretere resultaten te komen. Ook vraagt dit grote aantal projecten wellicht om een kritische blik; welke projecten zijn toch minder kansrijk gebleken en dienen mogelijk te worden afgerond.

7. Rotterdam

Aantal Gemeenten: 25

Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Westvoorne, Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht

Aantal veiligheidsregio's: 2

Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland-Zuid

Projecten

1. Aanpak Havengebied
2. Regionaal financieel team
3. Regionale aanpak crimineel vastgoed
4. Regionaal operationeel offensief
5. Dynamisch regionaal ondermijningsbeeld
6. Regionaal Operationeel Bestuurlijk Team

Governance

Er is een regionale stuurgroep die wordt voorgezeten door een gemandateerd vertegenwoordiger namens de regioburgemeester en deze is tevens portefeuillehouder namens het Regionaal Veiligheidsoverleg. Daarnaast bestaat de Stuurgroep RIEC Rotterdam uit vertegenwoordigers van de Eenheid politie Rotterdam, het OM, de Belastingdienst/Belastingen kantoor Rotterdam, de FIOD, de Douane, de KMar, de Inspectie SZW, het UWV, de Provincie en de gemeente Rotterdam. Op bestuurlijk niveau is verder nog voorzien in een vertegenwoordiger namens de kring van gemeentesecretarissen.

Totaal toegekend:

€ 11.000.000

Percentage besteed:

25,7%

VERSTERKINGSGELDEN ROTTERDAM: VOORTVAREND UIT DE STARTBLOKKEN

Op basis van het Integraal versterkingsplan Regionale aanpak ondermijning RIEC Rotterdam 2019 – 2021 is men in Rotterdam aan de slag gegaan met behulp van de versterkingsgelden met 2 versterkingsplannen en 6 versterkingspijlers. Bij dit laatste gaat het om de volgende pijlers:

- 1 Havengebied
- 2 Regionaal Financieel Team
- 3 Vastgoed
- 4 Regionaal Innovatief Offensief
- 5 Dynamisch Regionaal Integraal Ondermijningsbeeld
- 6 Regionaal Operationeel Bestuurlijk Team

En tevens twee versterkingsplannen op:

- Afpakken
- Financial Intelligence Center Rotterdam

De ambitie in de Rotterdamse versterkingsplannen was om een brede versterking te realiseren die de integrale aanpak van de ondermijnende criminaliteit in de komende jaren effectiever maakt. Ook is het een belangrijk streven om een aanpak te realiseren die aan de hele regio ten goede komt. Zoals in de versterkingsplannen wordt aangegeven, is er in Rotterdam reeds sprake van een gedegen en slagvaardig netwerk van partners binnen het RIEC-samenwerkingsverband, waarin al veel is bereikt. Rode draad in de plannen is om processen slimmer, sneller en effectiever te maken en de ondermijnende criminaliteit zo te slim af te zijn.

WAAR STAAT DE REGIO ROTTERDAM NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPLANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

De versterkingsplannen lijken ook in het Rotterdamse geleid te hebben tot een versterking van de integrale samenwerking en een duidelijke versterking van de aanpak. In de regio Rotterdam gebeurde al veel, wat dat betreft lag er al een goede basis. De versterkingsplannen zijn een uitbreiding van de reeds bestaande activiteiten in de regio Rotterdam, met name een (verdere) versterking in focus, urgentie en extra bemensing. Het RIEC heeft de totstandkoming van de versterkingsplannen gecoördineerd en vervolgens voorgelegd aan de regionale stuurgroep. De regio geeft nadrukkelijk aan dat ze wat betreft uitvoering van de projecten op schema ligt. Bij de uitvoering is het ook voor de Rotterdamse regio lastig gebleken gekwalificeerd personeel aan te trekken. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door de aard van de functies, maar mede door de korte periode waarin de versterkingsplannen actief zijn, zo werd gemeld.

Rotterdam slaagt erin - weliswaar vanuit deze gunstige uitgangspositie - om de acties en initiatieven en ook verantwoording daarover al in grote mate concreet en tastbaar te maken. Er is een groot commitment, van partners en bestuur tot medewerkers. De regio geeft zelf aan dat de kwaliteit van betrokkenen op orde is met een goede mix van analytici tot 'boevenvangers'. Daarbij lijkt de regio haar integrale intelligencepositie op orde te hebben en weet met het Rotterdamse motto 'geen woorden maar daden' deze analyse ook in de praktijk toe te passen.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

Ook in de Rotterdamse regio blijft de uitputting van de gelden achter bij de oorspronkelijke begroting en beschikking. Halverwege de looptijd van de versterkingsplannen heeft de regio nog maar voor ruim een kwart van de begrote gelden uitgaven gedaan. Dit is opvallend gezien het feit dat de regio zelf heeft aangegeven wat betreft de uitvoering van de plannen halverwege te zijn. Mogelijk valt deze discrepantie te verklaren uit het feit dat de versterking in de regio Rotterdam vooral gericht is op een duidelijke plus boven op de bestaande projecten. Veel personeel dat onlangs of binnenkort in dienst komt bij het RIEC, heeft in de praktijk al een bijdrage geleverd aan de uitvoering van de versterkingsplannen vanuit hun oude werkgever. De achterblijvende realisatie wijdt de regio zelf aan de lange doorlooptijd van wervingsprocedures voor het vinden van geschikt personeel. Dit is bijvoorbeeld het geval geweest bij de werving van gekwalificeerd personeel voor het Regionaal Financieel Team (RFT). De daarbij behorende loonkosten zijn pas na 1 juli 2020 gefactureerd en tot feitelijke besteding gebracht. Het RIEC verwacht dat de realisatie voor dit project voor het einde van 2020 uitkomt op 550.000 euro. Daarnaast kenschetst men de organisatie als een 'diesel' die wat langzaam op gang wist te komen. Men maakt zich geen zorgen over de vraag of het geld uiteindelijk uitgegeven en conform de plannen besteed wordt.

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Aanpak Havengebied	€ 2.500.000	€ 58.269	€ 555.266	€ 1.886.465	24,5%
Regionaal financieel team	€ 2.200.000	€ 0	€ 271	€ 2.199.729	0,012%
Regionale aanpak crimineel vastgoed	€ 1.500.000	€ 78.110	€ 440.955	€ 980.935	34,6%
Regionaal operationeel offensief	€ 1.600.000	€ 141.765	€ 251.817	€ 1.206.418	24,6%
Dynamisch regionaal ondermijningsbeeld	€ 1.400.000	€ 2.769	€ 242.253	€ 1.154.978	17,5%
Regionaal Operationeel Bestuurlijk Team	€ 1.800.000	€ 73.420	€ 917.269	€ 809.311	55,0%
Totaal	€ 11.000.000	€ 354.333	€ 2.407.831	€ 8.237.836	25,1%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

De regio Rotterdam verantwoordt haar resultaten uitgebreid en concreet. Per project wordt tot op het niveau van bijvoorbeeld aantallen bestuurlijke maatregelen, strafrechtelijke onderzoeken en aangetroffen kilo's cocaïne gerapporteerd. Dit lijkt erop te duiden dat de regio haar projectmanagement goed voor elkaar heeft. Dit blijft niet beperkt tot de sturing op projectniveau, maar geldt ook voor de samenwerking op bestuurlijk en operationeel niveau. Met de versterkingsaanpak kon worden voortgebouwd op een bestaande solide basis.

Zoals ook al in de Rotterdamse versterkingsplannen expliciet aan de orde kwam, wordt in Rotterdam ook veel belang gehecht aan een stevige governance met het oog op strakke sturing en regie. Er is een regionale stuurgroep die wordt voorgezeten door een gemandateerd vertegenwoordiger namens de regioburgemeester en deze is tevens portefeuillehouder namens het Regionaal Veiligheidsoverleg. Daarnaast bestaat de Stuurgroep RIEC Rotterdam uit vertegenwoordigers van de Eenheid politie Rotterdam, het OM, de Belastingdienst/ Belastingenkantoor Rotterdam, de FIOD, de Douane, de Koninklijke Marechaussee, de Inspectie SZW, het UWV, de Provincie en de gemeente Rotterdam. Op bestuurlijk niveau is verder nog voorzien in een vertegenwoordiger namens de kring van gemeentesecretarissen. Voor ons is het ten slotte wel de vraag of de aanpak ook echt regio-breed van insteek is; ligt focus sterk op Rotterdam en de Rotterdamse haven ligt of is sprake van een verbreding?

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

Niet voor elk project is het eenvoudig om een hoge mate van concreetheid te bereiken in resultaten en verslaglegging daarover. Dit komt deels door verschillen in het tempo, de aard en complexiteit tussen projecten. Verder is nadrukkelijk aandachtspunt wellicht om de hele Rotterdamse regio op de resultaten mee te laten zeilen.

8 & 9. Brabant-Zeeland

Aantal Gemeenten: 75

Alphen-Chaam, Altena, Asten, Baarle-Nassau, Bergeijk, Bergen op Zoom, Bernheze, Best, Bladel, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Breda, Cranendonck, Cuijk, Deurne, Dongen, Drimmelen, Eersel, Eindhoven, Etten-Leur, Geertruidenberg, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Haaren, Halderberge, Heeze-Leende, Helmond, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Laarbeek, Landerd, Loon op Zand, Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Moerdijk, Nuenen, Oirschot, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Reusel-De Mierden, Roosendaal, Rucphen, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Someren, Son en Breugel, Steenbergen, Tilburg, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert, Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere, Vlissingen

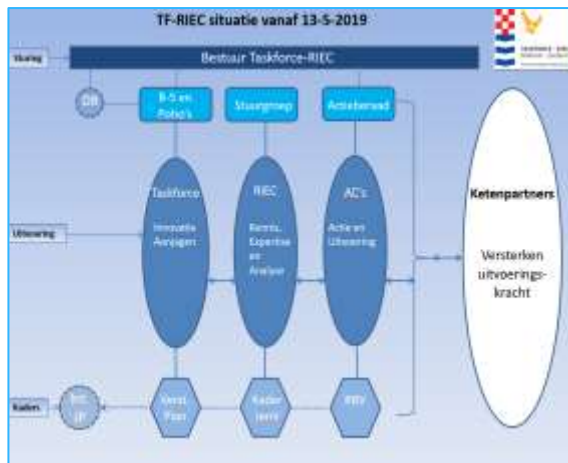

Aantal veiligheidsregio's: 4

Brabant-Noord, Brabant-Zuidoost, Midden- en West-Brabant, Zeeland

Programmalijnen

1. Eén Smart Overheid
2. Maatschappelijke weerbaarheid
3. Sociale weerbaarheid
4. Bestuurlijke weerbaarheid
5. Overkoepelende ontwikkelpunten

Totaal toegekend:

€ 20.500.000

Percentage besteed:

31,1%

Governance

In 2019 is besloten om de onderdelen van de Taskforce Brabant-Zeeland en de beide RIEC's aldaar samen te voegen tot een Taskforce-RIEC Brabant Zeeland; inmiddels is sprake van een entiteit. Strategie, focus en sturing vanuit de partners op onder andere actie en uitvoeringskracht verloopt per Actiecentrum via de Actieberaden, waarin alle partners vertegenwoordigd zijn. 8 basisteamprogrammaleiders (Oost-Brabant) en de 4 districtelijke programmaleiders (Zeeland West-Brabant) organiseren samen met de accountmanagers van het RIEC en de regionale programmaleiders regionale en lokale stuurtafels op ondermijning; de basisteamdriehoeken-plus en de districtelijke stuurploegen. Voor het geheel is sprake van een algemeen bestuur van Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland, dat door een brede werkgroep wordt voorbereid. Het B5-bestuur komt ieder kwartaal in vergadering bijeen.

VERSTERKINGSGELDEN BRABANT-ZEELAND: EEN VEELHEID AAN AMBITIEUZE (DEEL)PROJECTEN

De regio Brabant-Zeeland is al lange tijd gestructureerd bezig met de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. De regio heeft daardoor een veel betere startpositie dan andere regio's. De samenwerking was bijvoorbeeld al georganiseerd en er was al veel ervaring opgedaan met de ondermijningsaanpak. In de aanpak van ondermijnende criminaliteit werkt de regio samen vanuit de 75 gemeenten, de beide Provincies Noord-Brabant en Zeeland, Openbaar Ministerie, Politie, Belastingdienst, Douane, FIOD, Inspectie SZW, Marechaussee, IND en UWV.

Het versterkingsplan is bottom-up opgesteld in afstemming met de RIEC-partners in Noord-Brabant en Zeeland. Van de landelijk beschikbare 100 miljoen euro aan versterkingsgelden is 20,5 miljoen euro toegewezen aan projecten in de regio Brabant-Zeeland. De regio heeft dus ruim 20% van het beschikbare fonds ontvangen. Er is sprake van de volgende vijf overkoepelende programmalijnen:

1. Eén Smart Overheid
2. Maatschappelijke weerbaarheid
3. Sociale weerbaarheid
4. Bestuurlijke weerbaarheid
5. Overkoepelende ontwikkelpunten

Onder deze 5 lijnen hangen zeer veel deelprojecten. Bij Bestuurlijke weerbaarheid gaat het om projecten als het ondersteunen in het kader van integriteitsdilemma's, veilige publieke taak en het binnen de gemeenten inrichten van een informatieknooppunt. Bij maatschappelijke weerbaarheid wordt geïnvesteerd in aanpakken in jachthavens, zeehavens, het buitengebied, post- en koeriersdiensten, financiële facilitators, buurten en wijken, amateurvoetbalclubs, meldingsbereidheid etc. Een zeer groot deel van de gelden gaat naar het project Eén Smart Overheid, dat weer is opgedeeld in 3 afzonderlijke programmalijnen en daaronder weer veel deelacties. Doel ervan is 'het opbouwen van een goede en actuele integrale informatiepositie, sturen op effect door het doen van de meest effectieve interventies en het benutten van de informatiewaarde bij het doen van een interventie'. Het algemene beeld ontstaat hierdoor dat er sprake is van een veelheid aan ambitieuze projecten met in veel gevallen een innovatieve insteek. Dit alles leidt ook tot zeer veel verschillende activiteiten die om een uitvoering vragen.

WAAR STAAT DE REGIO BRABANT-ZEELAND NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

De regio heeft ten opzichte van andere regio's de positie van voorloper. Er wordt in de regio al lange tijd intensief aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit gewerkt. De versterkingsgelden zijn daarmee een duidelijke plus boven op de bestaande inzet. Vlak na de toekenning van de middelen zijn er wijzigingen in de structuur van de Taskforce Zeeland-Brabant, het RIEC Oost-Brabant en het RIEC Zeeland West-Brabant doorgevoerd en hebben er zich personele wijzigingen in de leiding van het initiatief voorgedaan. Deze structuur- en leiderschapswijzigingen hebben logischerwijs tot vertraging geleid. Daarnaast is het, zoals in veel regio's, ingewikkeld gebleken om geschikt personeel te werven.

De regio werkt – zoals gezegd – in totaal aan vijf hoofdprogramma's. In de financiële verantwoording zijn de projecten Maatschappelijke weerbaarheid en Sociale weerbaarheid samengevoegd. Het project Eén Smart Overheid draagt de ambitie in zich om ook in andere regio's en landelijk uitgerold te worden. Voor dit project is in totaal € 8.698.000 beschikbaar gesteld. Gezien de specifieke ambitie is voor dit project in het voorjaar een separate midterm review/ voortgangstoets uitgevoerd door een zogeheten commissie Van der Vlist. De door deze commissie beschreven barrières en de op basis daarvan gedane aanbevelingen zijn in het licht van deze midterm review voor het gehele beeld herkenbaar. Veel van de opgenomen doelstellingen zijn soft waardoor het niet vast te stellen is of en in welke mate deze gerealiseerd zijn. Voorbeelden hiervan zijn: "Hulp bieden aan...", "meer focus op..." en "inspelen op actualiteiten...". Hierdoor is het in veel gevallen niet mogelijk om een duidelijke uitspraak te doen over de mate waarin doelstellingen al dan niet behaald zijn.

Binnen de projecten zijn resultaten geboekt, zo lijkt de bewustwording in de regio toegenomen (o.a. af te leiden uit een toename in het aantal meldingen bij Meld Misdaad Anoniem in sommige branches) en zijn er verschillende analyses en onderzoeken uitgevoerd, zijn er allerlei tools en kennisproducten ontwikkeld en zijn er voorlichtingscampagnes ontwikkeld. Het concrete effect daarvan is echter moeilijk vast te stellen. Ook is het lastig een totaalbeeld van de voortgang van alle verschillende projecten te verkrijgen. De Taskforce-RIEC ervaart zelf de structuur van het maatschappelijke netwerk en de bestuurlijke governance dermate complex dat dit een belangrijk aandachtspunt is bij het boeken van concrete resultaten. Dit punt is eerder ook al onderkend door de hiervoor genoemde commissie Van der Vlist. In de rapportage wordt gesproken over de ingewikkelde governance en structuren in de regio als belangrijke belemmering voor het boeken van concretere resultaten. Er lijkt als gevolg relatief veel tijd op te gaan aan overleg en besluitvorming. Dit lijkt ten koste te gaan van overkoepelende focus en sturing op de realisatie van de vele projecten.

Een belangrijke vraag, halverwege de uitvoering, is dan ook of de regio Brabant-Zeeland haar focus niet vooral zou moeten leggen op het uitgevoerd krijgen van haar ambities en eventueel haar ambities in dienst van dat doel enigszins zou moeten bijstellen. Er gebeurt veel in de regio Brabant-Zeeland; er is veel instrumentarium ontwikkeld. Zelf spreekt de regio over “een apothekerskast vol kennis en interventies”. Het is echter de vraag of er op dit moment sprake is van een duidelijke aanpak met voldoende focus op de problematiek van ondermijning, waarmee concrete maatschappelijk relevante resultaten worden geboekt.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

De financiële realisatie (t/m 2^e kwartaal 2020) laat een flinke toename in de uitputting van gelden in de eerste helft van 2020 ten opzichte van de realisatie over het gehele jaar 2019 zien. De realisatie tot de zomer van 2020 was ruim 30% van het budget. De verwachting is, zo gaf men vanuit het RIEC aan, dat deze trend zich in de tweede termijn voortzet. De looptijd van de versterkingsplannen ervaart men als te kort.

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
1. Eén Smart Overheid	€ 8.698.000	€ 77	€ 2.287.411	€ 6.410.512	26,2%
2. Maatschappelijke weerbaarheid/ 3. Sociale weerbaarheid	€ 8.667.000	€ 1.852.021	€ 1.466.928	€ 5.348.051	38,3%
4. Bestuurlijke weerbaarheid	€ 2.635.000	€ 176.846	€ 329.998	€ 2.128.156	19,2%
5. Overkoepelende ontwikkelpunten	€ 500.000	€ 110.000	€ 243.093	€ 146.907	70,6%
Totaal	€ 20.500.000	€ 2.138.944	€ 4.231.244	€ 14.129.812	31,1%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

In 2019 is besloten om de onderdelen van Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland samen te voegen; De Regionale Stuurgroepen RIEC van het RIEC Zeeland West-Brabant en Oost-Brabant, zoals bedoeld in het RIEC-convenant, zijn opgegaan in het Bestuur Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland. Leden van dit bestuur zijn: de Commissarissen der Koning van beide provincies, acht burgemeesters, twee vertegenwoordigers van de korpsleiding politie, twee hoofdofficieren van OM, twee directeuren van de Belastingdienst met daaronder de besturen per onderdeel en portefeuillehouders (Poho).

Onder dit bestuur zijn de drie onderdelen van TF-RIEC aan met hun specifieke taak/functie/kracht en de onderlinge verbinding die moet leiden tot het steviger ondersteunen van het netwerk bij hun uitvoeringskracht. Een aparte stichting is verantwoordelijk is voor het beheer van het Taskforce-RIEC bureau.

De Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland heeft een programma opgezet met programmamanagers, programma adviseurs, projectleiders en analisten. Het programma hangt onder het management van de Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland met een directeur Taskforce-RIEC en een Hoofd Taskforce. Niet helemaal duidelijk is geworden op welke wijze het geheel aan programmalijnen en (deel)projecten en de voortgang daarin wordt gemonitord en hoe daarop wordt (bij)gestuurd.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEDE FASE EN ALGEMENE KNELPUNTEN

Zoals voor bijna elke regio geldt, is het voor Brabant-Zeeland na het toekennen van de versterkingsgelden ingewikkeld geweest om de plannen om te zetten in uitvoering. Belemmerende factoren hiervoor waren onder andere het vinden van voldoende geschikt personeel. Een andere uitdaging richt zich op de governance en organisatie: De regio is groot, met een enorme hoeveelheid gemeenten en ingewikkelde structuren. Het lijkt erop dat de regio in zekere zin last heeft van de koploerspositie die zij volgens anderen inneemt en de belofte en ambitie die hier vanuit gaat. Deze positie, alsmede de hoge ambities en grote financiële bijdrage vanuit de versterkingsgelden plaatsen de regio voor de uitdaging om zich door te ontwikkelen en daarmee de realisatiekracht te vergroten. De vraag is of dit met de huidige koers in voldoende mate lukt en of deze mogelijk bijstelling dan wel herijking behoeft.

10. Limburg

Aantal Gemeenten: 31

Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal, Weert

Aantal veiligheidsregio's: 2 Limburg-Noord, Zuid-Limburg

Projecten

1. Objectieve kennis en expertise
 - a. EURIEC
 - b. BES
2. Duurzame samenwerking
 - a. Creatie PPS
 - b. PPS project banken
 - c. Wetenschap
3. Slimme weerbaarheid
 - a. Gemeentelijke weerbaarheid scans
 - b. Integriteitsgame bestuur
4. Flexibele uitvoeringskracht
 - a. Team regionale best. ondersteuning
 - b. Analisten
 - c. Bestuurlijke incasso
5. Lokale uitvoeringskracht
 - a. Parkstad
 - b. Maastricht – vastgoed in beeld
 - c. Nederweert en Leudal - buitengebied
 - d. MER Gemeenten
 - e. Venlo
 - f. Westelijke mijnstreek – aanpak spookbedrijven
 - g. Sittard-Geleen - hensplantages de wijk uit
 - h. Venray – versterking informatiepositie drugscriminaliteit
 - i. Politie versterking analyse

Governance

Voortgang van de plannen

Programmaraad Informerend RIEC Overleg (IRO) en Stuurgroep RIEC/ Voortgang plannen

Door een programmamanager wordt de voortgang van de uitvoering van de plannen bewaakt.

- Er is terugkerend overleg met de projectleiders afzonderlijk waarbij steeds toetsing plaats vindt van gestelde doelstellingen en voorwaarden.
- Er is terugkerend een gezamenlijk overleg met alle projectleiders (zgn. programmaraad) waarin ervaringen worden gedeeld en samenwerking wordt gezocht.
- Het IRO wordt in terugkerend overleg geïnformeerd over de ontwikkeling en uitvoering van de plannen.
- De Stuurgroep RIEC wordt in een terugkerend overleg geïnformeerd over de ontwikkeling en uitvoering van de plannen. Op basis daarvan stuurt deze bij en volgt verdere besluitvorming
- Het coördinatoren overleg wordt in een terugkerend overleg geïnformeerd over de ontwikkelingen en uitvoering van de plannen.

Zo bestaat er een organisatie- en overlegstructuur waarbij alle partijen op zowel operationeel als strategisch niveau frequent overleggen omtrent aanpak en afstemming. Een structuur die bestuurlijk is verankerd door burgemeesters die als bestuurlijk verantwoordelijke voor de diverse 'ondermijningsthema' optreden.

Totaal toegekend:
€ 8.375.000
Percentage besteed:
24%

VERSTERKINGSGELDEN LIMBURG: VOORAL EEN IMPULS AAN LOKAAL GEWORTELDE AANPAK VAN ONDERMIJNING

Met de ontvangen versterkingsgelden uit het Ondernijningsfonds is Limburg vooral aan de slag gegaan met gemeentelijke plannen op verschillende ondermijningsthema's. Op deze wijze dragen de versterkingsgelden in Limburg bij – zo is de gedachte – aan een Limburg-brede 'bottom up' versterking van de aanpak van ondermijning, en dan met name de lokale uitvoeringskracht op dit punt. Dit vooral ook vanuit het geloof dat het van belang is om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de lokaal ervaren problematiek en dat men zelf lokaal ook het eigenaarschap pakt. Hierbij hoort in de Limburgse context ook het geloof in de meerwaarde van klein beginnen en van daaruit verder ontwikkelen; 'innovatie in het klein' en vervolgens breed uitleren, zo werd gesteld. Concreet gaat het om de volgende gemeentelijke projecten, die in de afgelopen periode zijn opgestart:

- Parkstad: aanpak productielocaties drugs;
- Maastricht: crimineel misbruik vastgoed;
- Nederweert & Leudal: aanpak criminaliteit buitengebied;
- MER-gemeenten (Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen): samenstellen lokale TOP X;
- Venlo: aanpak kwetsbare wijken;
- Westelijke Mijnstreek: aanpak spookbedrijven;
- Sittard-Geleen: aanpak hensplantages;
- Venray: versterken informatiepositie drugscriminaliteit.

De projecten zijn veelal gericht op de combinatie van het versterken van de informatiepositie én het versterken van de uitvoeringskracht, bijvoorbeeld in de vorm van controles. De projecten zijn divers en de daarbij te behalen resultaten ook. Zo is het project Parkstad bijvoorbeeld gericht op handhaving en controle; het organiseren van concrete controles staat centraal. Daarentegen is het Maastrichtse vastgoedproject gericht op het kaart brengen van onderliggende structuren en is daarmee van een andere orde. Het Venlose project gaat ten slotte weer over het vormgeven van een wijkaanpak en hoe je alle partners in zo'n wijk aan tafel krijgt.

Daarnaast wordt vanuit het RIEC Limburg - gezien het feit dat Limburg ingeklemd ligt tussen België en Duitsland en de ondermijnende criminaliteit aldaar met name eenvoudig misbruik kan maken van de grenzen - met de versterkingsgelden een impuls gegeven aan de euregionale samenwerking op het gebied van de aanpak van ondermijning; onder meer door steun aan het EURIEC en het Bureau Euregionale Samenwerking (BES). Daarnaast was insteek van de oorspronkelijk door het RIEC Limburg ingediende voorstellen om - net als veel andere RIEC's - vraag gestuurd expertise beschikbaar te stellen in de vorm van een bestuurlijk ondersteuningsteam. Echter, aangezien de behoefte hieraan beperkt bleek, is in dit kader vooral een BIBOB-coördinator aangesteld en is verder - conform de lokaal ervaren behoefte om meters te maken in de aanpak - vooral geïnvesteerd in analysecapaciteit bij politie en OM om breed te kunnen ondersteunen.

WAAR STAAT LIMBURG NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

In algemene zin is men in Limburg tevreden over de uitvoering van de projecten tot nu toe. Alle projecten zijn inmiddels opgestart en lopen; het merendeel van de projecten staan in de steigers. De aanlooptijd was evenwel in veel gevallen langer dan gepland; er was relatief veel tijd nodig om écht in de uitvoering van projecten terecht te komen. Met name de werving van de juiste mensen was een uitdaging in Limburg. Zoals in alle regio's heeft COVID-19 ook in Limburg effect gehad op een voortvarende uitvoering van sommige projecten. Dit alles wordt ook zichtbaar in een onder-uitputting van de gelden in 2019 (zie financiën). Inmiddels is ook duidelijk dat een aantal plannen minder resultaten oplevert dan gehoopt. Deels komt dit doordat aannames die aan de voorkant waren gedaan niet bleken te kloppen. Insteek hierbij is om hier lering uit te trekken en de lessen ook voor anderen op te tekenen én bij te sturen. In een enkel project zijn er echte zorgen over de vraag of realisatie van de doelstellingen realistisch is; in zo'n geval wordt actief vanuit het RIEC bijgeschakeld en ondersteuning geboden.

Door de keuze in Limburg om de versterkingsplannen relatief ‘klein’ in te steken, zijn de resultaten vooralsnog ook ‘klein’. De resultaten zijn vooralsnog in sterke mate nog in termen van vergroot bewustzijn en commitment, vrij klassiek ingestoken controles en inzichten en andersoortige initiatieven. De resultaten zijn vooralsnog nog erg op ‘input- en output-niveau’ (bijvoorbeeld het aantal uitgevoerde controles) en in het creëren van de noodzakelijke randvoorwaarden (zoals het organiseren van commitment, het doorlopen van een aanbestedingsprocedure etc.) en het opdoen van inzichten en niet zozeer op concreet bereikte maatschappelijke resultaten (zoals het oprollen van een groot aantal hennepkwekerijen en labs en het opstarten van integrale casussen in het verlengde van de controles). Winstpunt is bijvoorbeeld wel dat van de 31 Limburgse gemeenten ongeveer 26 gemeenten betrokken zijn met eigen versterkingsplannen en dat burgemeesters aanspreekbaar zijn op het resultaat.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

Uit de tabel op de volgende pagina blijkt dat tot 1 juli 2020 Limburg 24,0% van de gelden heeft besteed. Dit percentage is verklaarbaar gezien de late start in 2019, gelden die zij nog beschikbaar hadden uit 2018 en de systematiek van de financiële administratie. Limburg geeft aan in een versnelling te zitten en in de tweede fase meer geld uit te gaan geven. Daarnaast hebben zij aangegeven dat het wenselijk zou zijn om budget mee te mogen nemen richting 2022.

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

De sturing op de uitvoering van de versterkingsplannen lijkt op orde in de regio Limburg. De governance bestaat onder meer uit een Stuurgroep RIEC, Programmaraad en een burgemeestersoverleg. Bij elk van de projecten is sprake van eigenaarschap van de betreffende burgemeester. Het RIEC pakt daarbij een coachende en monitorende rol. Het RIEC houdt niet alleen zicht op de financiën, maar vooral ook op de vraag of de projectleiders zich houden aan de voorwaarden die aan de plannen zijn gesteld door onder andere het ministerie van Justitie en Veiligheid en door henzelf. Daarbij wordt gestuurd op het behalen van de gestelde doelen en is er ruimte in het ‘hoe’, zo werd gemeld. Hierin is tevens sprake van continue wisselwerking tussen de programmamanager van het RIEC met de verschillende projectleiders van belang, evenals van korte lijnen tussen het Hoofd RIEC met de betreffende burgemeesters. In het verlengde hiervan werd tijdens het interview ook gesteld dat het onderlinge commitment in de Stuurgroep groot is. Het RIEC heeft zelf over alle projecten een midterm review opgesteld. Het RIEC werkt bovendien met een nieuwsbrief om het netwerk mee te nemen in de voortgang op dit punt. Er wordt niet gewerkt met een dashboard. De hierboven beschreven governance rondom de versterkingsplannen laat zien dat Limburg actief monitort en bijstuurt op de verschillende versterkingsplannen. Waarbij naast harde elementen als voldoen aan criteria, ook zachte elementen als eigenaarschap en samenwerken aan de orde komen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEEDE FASE

Voor Limburg is het aandachtspunt nu vooral om:

- de stap te maken van afzonderlijke kleine – vooral bestuurlijke – initiatieven naar meer één brede integrale beweging tegen ondermijning in Limburg. Meer concreet gaat het hierbij om zaken als het uitleren van de lessen uit de afzonderlijke projecten en het verspreiden van de opgedane kennis via kennisproducten, het organiseren van intervisiebijeenkomsten met betrokkenen etc. en het investeren in een meer overkoepelende visie en strategie.
- de komende periode – nu de fundamenten van de projecten in veel gevallen zijn gelegd – meer volume en massa te maken in acties en bezien vanuit het maatschappelijk te behalen resultaten continu scherpte aan te brengen in de verschillende plannen en zo de stap te maken naar continue doorontwikkeling. De verwachting is ook dat op deze wijze in de nog vrij klassiek ingestoken aanpak in Limburg stap voor stap kan worden verbreed en verdiept.

Mede tegen deze achtergrond is de wens in Limburg om de gelden over 2019 – gezien de onder uitputting – te mogen doorschuiven naar komende jaren.

Projectnaam	Totaal toegerekend	Herverdeling toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Objectieve kennis en expertise						
- EURIEC	€ 750.000	n.v.t.	€ 146.511	€ 53.647	€ 549.842	26,7%
- BES	€ 210.000	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 210.000	0%
Duurzame samenwerking						
-Creatie PPS	€ 150.000	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 150.000	0%
-PPS project banken	€ 240.000	n.v.t.	€ 56.023	€ 0	€ 183.977	23,3%
-Wetenschap	€ 180.000	n.v.t.	€ 0	€ 13.404	€ 4.596	74,4%
Slimme Weerbaarheid						
-Gem. weerbaarheid	€ 45.000	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 45.000	0%
-Integriteitsgame bestuur)	€ 45.000	n.v.t.	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	66,7%
Flexibele uitvoeringskracht						
-Team reg best ondersteuning	€ 1.128.000	€ 998.000	€ 0	€ 134.563	€ 863.437	13,5%
-Analisten	€ 450.000	n.v.t.	€ 74.153	€ 109.679	€ 266.168	40,8%
-Bestuurlijke incasso	€ 720.000	€ 118.000	€ 0	€ 0	€ 118.000	0%
Lokale uitvoeringskracht						
Parkstad	€ 1.749.000	€ 1.626.000	€ 198.794	€ 287.333	€ 1.139.873	29,9%
Maastricht	€ 663.000	n.v.t.	€ 69.015	€ 64.255	€ 529.730	20,1%
Nederweert en Leudal Buitengebied	€ 651.000	n.v.t.	€ 148.516	€ 138.290	€ 364.194	44,0%
MER-gemeenten	€ 180.000	n.v.t.	€ 11.947	€ 23.500	€ 144.553	19,7%
Venlo	€ 600.000	n.v.t.	€ 64.505	€ 110.113	€ 425.382	29,1%
Westelijke mijnstreek – aanpak spookbedrijven	€ 513.000	n.v.t.	€ 110.509	€ 90.636	€ 311.855	39,2%
Sittard-Geleen – hensplantages de wijk uit	€ 513.000	n.v.t.	€ 91.508	€ 82.071	€ 339.421	33,8%
Venray – versterking infopositie drugscriminaliteit	€ 150.000	n.v.t.	€ 37.247	€ 600	€ 112.153	25,2%
Politie versterking analyse	n.v.t.	€ 855.000	€ 36.862	€ 155.685	€ 662.453	22,5%
Totaal	€ 8.937.000	n.v.t.	€ 1.023.728	€ 1.123.091	€ 6.790.181	24,0%

11. Landelijke projecten

Uit de oorspronkelijke aanvraag voor gelden uit het versterkingsfonds blijkt dat er een duidelijke ambitie op landelijk niveau was (of is) voor een meer gecoördineerde en integrale samenwerking. Deze aanvraag is door het Openbaar Ministerie ondertekend, maar is mede namens andere landelijke partners verstuurd. In hun aanvraag wordt de ambitie tot samenwerking erg expliciet gemaakt:

- “De landelijke partners willen de incidentele middelen uit het Ondernijmingsfonds gebruiken om een belangrijke impuls te geven aan de samenwerking.”
- “De energie om steeds meer integraal te gaan werken is bij alle organisaties volop aanwezig.”
- “De deelnemers per project verschillen, maar er is breed draagvlak bij de landelijke partners voor de keuze van deze projecten en waar nodig ondersteunen wij elkaar.”

Er is echt op dit moment weinig tot geen overkoepelende, landelijke coördinatie op de projecten. Daardoor is er geen algemeen beeld te geven. De projecten zijn erg verschillend in hun uitgangspositie (bij aanvang van de versterkingsplannen) en hun inhoudelijke realisatie tot dit moment. Zo is één project nooit gestart, is een ander project pas in juni 2020 gestart, maar zijn er ook projecten die kunnen bogen op samenwerking en ervaring van voor de versterkingsplannen. Daarmee is het algemeen beeld van de versterkingsplannen diffuus.

Zowel vanuit de regio's (RIEC's) als vanuit verschillende landelijke projecten is er een duidelijke behoefte aan meer overkoepelende coördinatie en (kennis)uitwisseling. Het wekt daarom ronduit verbazing dat er een duidelijke behoefte op regionaal en landelijk niveau bestaat aan een dergelijke samenwerking, dat er een duidelijke ambitie hierover door landelijke partners is beschreven én dat hier ook projectfinanciering voor beschikbaar is, maar dat men geen opvolging heeft gegeven aan de beschreven ambities en gehonoreerde projectvoorstellen. Naast praktische belemmeringen en verwijzing naar andere initiatieven op rijksniveau is er geen duidelijk en voorstelbaar beeld dat kan verklaren waardoor deze samenwerking niet ontstaan is.

Achtereenvolgende komen de volgende landelijke projecten aan bod:

1. Nationale coalitie tegen ondermijning,
2. Drugs, money and logistics
3. Mainports
4. Weerbaar openbaar bestuur
5. Serious crime taskforce
6. Versterking cluster synthetische drugs

1. NATIONALE COALITIE TEGEN ONDERMIJNING

Onder aanvoering van het Openbaar Ministerie, maar mede namens alle landelijke diensten, Rijksrecherche, Landelijke Eenheid, Koninklijke Marechaussee, Belastingdienst/FIOD, NVWA, ILT, ISZW, LIEC en ook het ATO, werd het plan voor de *Nationale Coalitie tegen Ondernijning* ingediend. Het belangrijkste doel van dit project was om op landelijk niveau een aan de regionale RIEC's vergelijkbare samenwerkingsconstructie op te zetten. Dit project was daarmee de belichaming van de hiervoor beschreven ambities t.a.v. het ontwikkelen van de landelijke samenwerking. De samenwerking is niet van de grond gekomen en derhalve is er ook geen geld uitgegeven. Het Openbaar Ministerie geeft, mede namens de andere betrokkenen aan dat de ambitie nu onderdeel is van de landelijke fenomeentafels en het Strategisch Kenniscentrum (SKC) van het BOTOC.

2. DRUGS, MONEY & LOGISTICS

Het project *Drugs, Money & Logistics* wordt uitgevoerd door Landelijke Eenheid Dienst INFRA & Team Follow

Doelstelling:

“Een meer integere transportbranche. Dit doel zal bereikt moeten worden door het in kaart brengen van het fenomeen om vervolgens met behulp van data naar opsporing en (strafrechtelijke) afdoening van zaken te gaan.”

the Money (FIOD & FP). Dit project streeft naar een meer integere transportsector en hoopt hiermee de belangrijke schakel transport in het criminele circuit te frustreren. Ze hebben daarmee een duidelijke focus voor wat betreft hun aanpak en de samenwerking met zowel publieke als private organisatie verloopt naar wens. Een belangrijke belemmering is gelegen in de beperkte mogelijkheid tot het uitwisselen van (fiscale) gegevens. De financiële realisatie van het project staat vooralsnog (september 2020) op 0 euro. Het project heeft wel enkele kosten gemaakt (waaronder de aanschaf van laptops), maar deze zijn gefinancierd door de Dienst INFRA van de Landelijke Eenheid. In de zomer van 2020 is er personeel aangenomen waardoor verwacht mag worden dat de financiële realisatie langzamerhand op gang komt.

Andere partners

Brancheorganisaties, Inspectiediensten, Douane, Kamer van Koophandel, Politie, Landelijk informatiecentrum Voertuigcriminaliteit, NIWO

Financiële gegevens

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Drugs, Money & Logistics	€ 800.000	€ 0	€ 0	€ 800.000	0%

3. MAINPORTS

Doelstelling:

Het doel van dit project is het vergroten van de integriteit door het verstevigen van de informatiepositie en het opstarten of versterken van de integrale (multidisciplinaire) samenwerking op en rond de aangewezen luchthavens GAE, MAA, RTHA en EAP.

De Koninklijke Marechaussee voert het project *Mainports* uit. Het doel van dit project is het vergroten van de integriteit door het verstevigen van de informatiepositie en het opstarten of versterken van de integrale (multidisciplinaire) samenwerking op en rond een aantal regionale luchthavens. De activiteiten zijn vooral toe op het vergroten van kennis, samenwerking en het handelingsrepertoire. Het project heeft vertraging opgelopen door het (naar hun mening) late moment waarop de financiën beschikbaar kwamen, problemen rond de selectie en screening van personeel en een verandering in prioriteiten binnen de organisaties door COVID-19.

Andere partners

Luchthavens, RIEC's (incl. gemeenten), Nationale Politie, Openbaar Ministerie, Douane, Belastingdienst, FIOD, overige private organisaties gevestigd op luchthaventerrein.

Financiële gegevens

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Mainports	€ 800.000	€ 81.000	€ 107.333	€ 611.667	23,5 %

4. WEERBAAR OPENBAAR BESTUUR

Het project *Weerbaar Openbaar Bestuur* wordt uitgevoerd door de Rijksrecherche. Het doel van het project is

Doelstelling:

1. “Ontwerp een slimme analysetool, waarin o.a. opgedane onderzoekservaringen en informatie gestructureerd kunnen worden vastgelegd.
2. Ontwikkel een plan van aanpak hoe ambtelijke corruptie steviger kan worden aangepakt.”

om doormiddel van een te ontwikkelen tool bij te dragen aan de weerbaarheid van het openbaar bestuur. De uitvoering hiervan staat nog in de kinderschoenen en is vlak voor de zomer van 2020 gestart. Hierdoor is men nog vooral zoekende in het vertalen van de ambities uit de aanvraag voor de versterkingsplannen naar een werkbare praktijk. Voor wat betreft de uitputting van financiën geldt dat er op het moment van schrijven van dit rapport (september 2020) nog geen realisatie is. De verwachting is dat 2020 afgesloten wordt met een besteding van zo’n 70.000 euro. De Rijksrecherche is inmiddels gestart met een inventarisatie van de informatiebehoefte bij gemeenten en een inventarisatie van beschikbare informatie (fase 1).

Andere partners

Op het moment van schrijven van deze rapportage is dit nog van toepassing. Naar verwachting zal men hiervoor contact zoeken met VNG, RIEC’s/ LIEC en het ministerie van BZK.

Financiële gegevens

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Weerbaar O.B.	€ 250.000	€ 0	€ 0	€ 250.000	0%

5. SERIOUS CRIME TASKFORCE

Doelstelling:

“Het bestrijden van ondermijnende, georganiseerde criminaliteit door het aanpakken van (financiële) facilitators/brokers op het gebied van ondermijnende criminaliteit, waarbij de focus gericht is op excessief geweld, corruptie en witwassen.”

De Landelijke Eenheid/ Nationale Politie voert het project *Serious Crime Taskforce* uit. Het doel is om ondermijnende, georganiseerde criminaliteit te bestrijden door te focussen op (financiële) facilitators/brokers, waarbij de focus gericht is op excessief geweld, corruptie en witwassen. Doordat er al langer contacten bestonden met relevante partners als banken kon men een voortvarende start maken met de uitvoering van het project. Het project kent een interessante combinatie van een theoretische benadering, maar weet tegelijkertijd ook voldoende concreet te worden. De SCTF functioneert op dit moment als pilot waarvan het eindrapport in april 2021 wordt opgeleverd.

Andere Partners

Landelijk Parket, Functioneel Parket, FIOD, FIU, Rabobank, ING, ABN AMRO, Volksbank, NVB, DNB, FEC

Financiële gegevens

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Serious Crime Taskforce	€ 1.073.713 + reservering	€ 32.246	€ 142.835	€ 898.632	16%

6. VERSTERKING CLUSTER SYNTHETISCHE DRUGS

Doelstelling:

“Het project Versterking Cluster Synthetische Drugs (CSD) beoogt door middel van drie stappen tactiek, intelligence en expertise samen te brengen.

Stap 1 betreft de interne (door)ontwikkeling (Landelijke Eenheid samen met Landelijk Parket).

Stap 2 betreft het inrichten van zogenaamde satellieten ter verbetering van de samenhang en samenwerking met de regionale eenheden en in

stap 3 wordt de verdergaande samenwerking met partners (voornamelijk de FIOD en Douane) versterkt.

Het project *Versterking Cluster Synthetische Drugs* wordt eveneens door de Landelijke Eenheid uitgevoerd. Dit project beoogt tactiek, intelligence en expertise samen te brengen. Met als doel de synthetische drugscriminaliteit, vanuit een internationaal perspectief, en de daarmee verbonden ondermijnende effecten, effectiever data gedreven te bestrijden. Doordat de plannen in een kort tijdsbestek ontwikkeld dienden te worden bleek het, na honorering, niet eenvoudig om tot uitvoering te komen. Een belangrijk obstakel was gelegen in de zoektocht naar het juiste personeel. Dit heeft enige tijd geduurd waardoor men nu nog aan het begin van de uitvoering van het plan staat. De betreffende medewerkers starten in het najaar van 2020. Een activiteit die al wel afgerond is betreft een onderzoek door hoogleraar Pieter Tops.

Andere Partners

Landelijk Parket, FIOD, Douane, Regionale eenheden, arrondissementsparketten, functioneel parket

Financiële gegevens

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Versterking cluster synthetische drugs	€ 2.349.750	€ 206.541	€ 409.083	€ 1.934.667	21%

12. Raad van de Rechtspraak

VERSTERKINGSGELDEN RAAD VAN DE RECHTSPRAAK: EEN IMPULS OM BETER AAN TE SLUITEN OP DE AANPAK VAN ONDERMIJNING

Uit inventarisaties onder gerechten, maar ook onder andere organisaties zoals het OM, is gebleken dat de behandeling van ondermijningszaken voldoende deskundige rechters en juridisch medewerkers vereist alsmede de mogelijkheid van gerechten om elkaar onderlinge bijstand te verlenen en te kunnen uitwijken naar een voldoende beveiligde omgeving. Ondermijningszaken zijn vaak langdurige, complexe zaken voor de rechtspraak die door hun aard regelmatig niet passen binnen de overeengekomen reguliere bekostiging van de rechtspraak. De bedrijfsvoering van en deskundigheid binnen de Rechtspraak wil daarom beter aan sluiten op de keten van aanpak van ondermijning om effectiever te kunnen zijn, daarvoor is een impuls nodig. De Raad van de Rechtspraak heeft hiertoe financiering gekregen voor een tweetal projecten:

1. Eén virtuele zuidelijke ondermijningskamer met tijdelijk extra capaciteit

De inrichting van één virtuele zuidelijke ondermijningskamer, waarbinnen de ondermijningszaken uit de zuidelijke regio's geconcentreerd worden en de zuidelijke rechtbanken aan elkaar onderlinge bijstand verlenen. Op deze wijze kan de betreffende ondermijningskamer:

- Meer continuïteit en efficiency bieden vanuit de samenwerkende gerechten;
- De samenwerking, de deskundigheid en rechtseenheid en dus de kwaliteit beter dienen;
- Kunnen ondermijningszaken beter gepland worden, wat een gunstig effect heeft op de doorlooptijden.

Om een virtuele zuidelijke ondermijningskamer tot stand te brengen voor de behandeling van ondermijningszaken met hun eigen complexiteit en dynamiek is extra capaciteit nodig. Deze capaciteit bestaat uit drie senior rechters en een strafjurist voor het ondersteunen/ uitvoeren van projectactiviteiten. Het project bestaat uit twee fasen:

- Het opzetten van de ondermijningskamer, het ontwikkelen van de werkwijze en het maken van afspraken met gerechten, 'verkeerstorens', OM, advocatuur en andere partners;
- Extra capaciteit om te voorzien in de extra behandelingszaken die ondermijningszaken vragen ten opzichte van de gemiddelde meervoudige kamer-zaken waarvoor de rechtsspraak wordt vergoed.

2. Versterking kabinetten rechter-commissaris (RC) met tijdelijk extra capaciteit voor ondermijning

De activiteiten ter bestrijding van ondermijning van politie, FIOD, andere BOD's en het OM zullen resulteren in strafrechtelijke onderzoeken waarin de rechter-commissaris regelmatig wordt betrokken om onderzoekshandelingen te faciliteren en te verrichten. De extra capaciteit in Amsterdam en Rotterdam is nog beperkt ingeschat in afwachting van de landelijke (implementatie van) ervaringen in de zuidelijke regio's zoals bijvoorbeeld met het functioneren van een ondermijningskamer en de samenhangende RC-inzet.

De impuls voor de Rechtspraak is van belang, zo wordt in het interview aangegeven, omdat de Rechtspraak onderdeel is van de keten van de aanpak van ondermijning. Door alle ontwikkelingen op dit gebied en de extra activiteiten door de partners, verwacht de Rechtspraak dat er ook op hen een beroep wordt gedaan. Daarnaast vinden zij het van belang dat naast de bestuursrechtelijke aanpak waar het RIEC zich vooral op richt, ook de stafrechtelijke aanpak een impuls krijgt. Het versterkingsplan is in eerste instantie gelanceerd vanuit de rechtbank Breda, vanuit de vergadering van presidenten heeft men dit vervolgens opgeschaald naar de gehele zuidelijke regio van de rechtbanken.

WAAR STAAT DE RAAD VAN DE RECHTSPRAAK NU IN DE REALISATIE VAN DE VERSTERKINGSPLANNEN HALVERWEGE DE TERMIJN?

Uit het interview en de verantwoordingsstukken over 2019 blijkt dat beide projecten lopen. De versterkingsgelden zijn incidenteel, de gewenste extra inzet is echter structureel van aard. De rechtsspraak wordt gefinancierd op basis van 'het aantal zaken' dat zij draaien in een jaar, ondermijningszaken kosten gemiddeld genomen veel tijd (aantal benodigde dagen om een zaak te draaien), waardoor dit ten koste kan gaan van het aantal zaken dat er in totaliteit gedraaid wordt. Het feit an sich dat er één zuidelijke virtuele ondermijningskamer is ingericht, van daaruit zaken worden gedraaid én er dus rechters op dit thema worden ingezet, geeft aan dat er binnen de rechtsspraak commitment op dit plan is.

Om de praktische planning zaken rond de procesgang tussen de Rechtspraak, OM en advocaten goed af te stemmen bestaan er zogeheten verkeerstorens. In het voortgangsbericht over 2019 werd gerapporteerd dat de medewerkers van de drie betrokken 'verkeerstorens' van de Zuidelijke rechtbanken in overleg met de verantwoordelijke teamvoorzitters en de vertegenwoordigers van de betrokken parketten een zittingsplanning voor heel 2020 zouden maken. Uit het interview blijkt dat dat deze planning er is en de uitvoering loopt. De virtuele kamer bestaat, sinds eind 2019 en worden er rechters (ongeveer 1 fte in totaal) in het kader van de virtuele kamer ingezet. Op basis van de versterkingsplannen zouden extra rechters geworven worden. Dit blijkt echter ingewikkeld doordat rechters opgeleid dienen te worden en benoemd worden voor het leven. De uitvoering van de plannen is gedaan door inzet van bestaande mensen.

Er zijn geen harde resultaten benoembaar, maar men ervaart dat het in de praktijk efficiënter verloopt. Verschillen zijn dus vooral merkbaar en niet meetbaar. Zo wordt in het interview aangegeven dat er meer kennis ontstaat bij rechters over ondermijningszaken. Deze ontwikkeling in kennis zit zowel op de inhoud van de zaak, als op de manier waarop je zo'n zaak het beste aan kunt pakken; efficiëntie dus. Of dit ook het geval is (kennisoverdracht en efficiënter werken) is nog niet meetbaar. Naast de ingerichte werkwijze met de belangrijkste partners, de opgeleverde zittingsplanning voor 2020 en de aangewezen rechters die alle ondermijningszaken (op locatie) draaien, worden ook de in het versterkingsplan genoemde RC's ingezet op ondermijningszaken.

HOE ZIET DAT ER FINANCIËEL UIT?

In 2019 heeft de Raad van de Rechtspraak het gehele budget voor dat jaar uitgeput. De verwachting is dat dit ook voor 2020 en 2021 zal gelden. De financiële realisatie ligt op schema, maar door de financieringssystematiek is dit nog niet zichtbaar halverwege het jaar. Daarom is de uitputting op dit moment 37,7%.

Projectnaam	Totaal toegekend	Realisatie 2019	Realisatie t/m 1 juli 2020	Restant te Restant te besteden in €	Percentage besteed t.o.v. totaal
Eén virtuele zuidelijke ondermijningskamer	€ 1.377.000	€ 459.000	€ 0	€ 918.000	33,3%
Versterking capaciteit kabinetten RC	€ 492.000	€ 246.000	€ 0	€ 246.000	50,0%
Totaal	€ 1.869.000	€ 705.000	€ 0	€ 1.164.000	37,7%

MONITORING, STURING EN VERANKERING VAN DE VERSTERKINGSAANPAK

De geïnterviewde is verantwoordelijk voor de coördinatie vanuit de Rechtspraak voor de versterkingsplannen. De uitvoering van de plannen wordt gezamenlijk door verschillende partijen uitgevoerd. Er vindt regelmatig afstemming tussen hen plaats over de voortgang en de werking in de praktijk.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TWEDE FASE

Het werken vanuit één zuidelijke ondermijningskamer lijkt zowel qua efficiëntie als op de kwaliteit van het werk een positief effect te hebben. In de tweede fase van de uitvoering van de versterkingsplannen is het wenselijk dat er ook genoeg aandacht gaat naar het uitleren van deze manier van werken en dit borgen in de rest van de organisatie (eventueel ook op andere thema's).

Ondanks het feit dat de Rechtspraak daar geen extra middelen voor heeft gekregen vanuit de versterkingsgelden, zet zij toch in op kennisverbreding op het gebied van ondermijning.

Bijlage 1 – Geraadpleegde bronnen

NOORD-NEDERLAND

- Versterkingsplan Incidentele Middelen 2019 Regio Noord Nederland.
- Versterkingsplan Incidentele Middelen. Aanvulling 2020.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Noord-Nederland.
- Jaarverslag Noord-Nederland 2019. Een georganiseerde overheid tegen georganiseerde criminaliteit.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds regio Noord-Nederland.
- Agendapunt 5b: Voorstel aanbrengen bestuurlijke focus.
- Agendapunt 5c: Position Paper Noord-Nederland.
- Flowchart versie 2.0.
- Infographic Ondernijningsmonitor.
- Aanbestedingsbrief aanvullingsplan Noord-Nederland.
- Aanbestedingsbrief Jaarverslag 2019.
- RIEC Noord Journaal.

OOST-NEDERLAND

- Versterkingsplan Regio Oost-Nederland.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Oost-Nederland.
- Jaarverslag Oost-Nederland 2019.
- Brief bij Jaarverslag Oost-Nederland 2019.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds regio Oost-Nederland.

MIDDEN-NEDERLAND

- Wie praat, die gaat: Actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Midden-Nederland.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds Verantwoording actieplan “Wie praat, die gaat”; actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland.
- Midden Nederland: Jaarverslag 2019.
- Midden Nederland: Jaarrekening 2019.
- Jaarverantwoording 2019 versie 4.
- Jaarplan 2020: RIEC MN.
- Midden-Nederland in actie tegen ondermijnende drugscriminaliteit TUSSENRESULTATEN.
- Voortgang Programma GOC Dashboard GOC t.b.v. Taskforce GOCQ1 2020.
- Voortgang Programma GOC Wie praat die gaat Kwartaalupdate Q2.

NOORD HOLLAND

- Regionaal Versterkingsplan 2019-2021 Noord-Holland.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Noord-Holland.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds 2019: Noord-Holland.
- Jaarverslag 2019 RIEC Noord-Holland.
- Nieuwsbrief voor de Stuurgroep Aanpak Ondermijning, juni 2019.
- Nieuwsbrief voor de Stuurgroep Aanpak Ondermijning, december 2019.
- Nieuwsbrief voor de Stuurgroep Aanpak Ondermijning, februari 2020.
- Nieuwsbrief voor de Stuurgroep Aanpak Ondermijning, maart 2020.

- Nieuwsbrief voor de V10 en Stuurgroep Aanpak Ondernijning, augustus 2020.
- 20200623 Presentatie RBOP 24 juni IV RIEC en Ondernijning DEF.
- Voortgangsbericht augustus 2020.
- Verantwoordingsbeeld-def-Kothai.
- Estrella 26-06-2020.
- RV Deelproject Awareness vergroten.
- RV Deelproject Van bedrijf naar branchegerichte aanpak.
- Verantwoordingsbericht Volans.

AMSTERDAM-AMSTELLAND

- Versterkingsplan Incidentele middelen 2019-2021 RIEC Amsterdam. Aanpak ondermijnende effecten van drugshandel.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Amsterdam Amstelland.
- Jaarverslag 2019. RIEC Amsterdam-Amstelland. Versie 0.9
- Interne Bijlage Jaarverslag RIEC Amsterdam- Amstelland 2019
- Kennisdocument 2020. Misbruik ondernemingen. Versie juni 2020.
- Kennisdocument 2020. Vastgoed. Versie juni 2020.
- Samenvatting kennisdocumenten RIEC Amsterdam-Amstelland.
- Rapport RIEC Amsterdam-Amstelland: In beweging tegen drugseconomie.
- Praatplaat definitief Amsterdam-Amstelland: RIEC AA in beweging tegen drugseconomie.
- Samenvatting van het rapport 'Op weg naar een slagvaardige samenwerking' (Bas van Delden en Marjokavan Doorn, 2020)

DEN HAAG

- Regionaal bestedingsvoorstel aanpak ondermijnende criminaliteit (incidentele gelden, ondernijningsfonds) RIEC Den Haag 2018.
- Coalitie tegen ondermijning: Contouren van een versnellingsagenda.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Den Haag.
- Jaarverslag 2019. RIEC Den Haag.
- Addendum: Verantwoording Versterkingsplan RIEC Den Haag 2019.
- Programmaplan Bestedingsgeld Ondernijningsfonds RIEC Den Haag: Programmaplan mei 2020.
- Aanpak Ondernijning: Vijf projecten uit het ondernijningsfonds aan het woord.
- Dashboard RIEC Den Haag – mei 2020.
- Dashboard RIEC Den Haag – juli 2020 – v3.

ROTTERDAM

- Integraal versterkingsplan regionale aanpak ondermijning. RIEC Rotterdam 2019-2021
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Rotterdam
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Herziening toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Rotterdam
- Jaarverslag 2019 - Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Rotterdam
- Voortgangsbericht versterkingsgeld Ondernijningsfonds regio Rotterdam.
- Infographic midterm-rapportage versterkingspijlers.
- RIEC Rotterdam Versterkingskrant 2019-2020
- De voorkant van de regio Rotterdam. Ondernijning zien, aanpakken, oppakken, afpakken.

BRABANT-ZEELAND

- Versterkings & Versnellingsplan integrale aanpak Ondernijning Brabant-Zeeland 2019-2021.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondernijning Oost-Brabant.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondernijning Zeeland & West-Brabant.
- Jaarverslag 2019. RIEC Zeeland West-Brabant en Oost-Brabant.
- Financiële jaarrapportage RIEC Brabant-Zeeland 2019.
- Financiële jaarrapportage Taskforce Brabant-Zeeland 2019.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds Taskforce-RIEC Brabant & Zeeland. September 2019.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds Taskforce-RIEC Brabant & Zeeland. Bestuurlijke weerbaarheid. Maart 2020.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds Taskforce-RIEC Brabant & Zeeland. Maatschappelijke weerbaarheid. Maart 2020.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds Taskforce-RIEC Brabant & Zeeland Deel 1: SMART Overheid.
- Uitvoeringsplannen 2019 – Bestuurlijke weerbaarheid, Maatschappelijke en Sociale Weerbaarheid, 1 SMART Overheid & Communicatie.
- Rapport midterm review ISO Brabant-Zeeland 2020: “Schouders eronder en voorwaarts!”
- Uitvoeringsplan project Agrarisch Buitengebied 2020.
- Bijlage folder Integriteitsrisico’s bij sportrisico’s: Signaal & Interventiekaart.
- Infographic: Toolbox voor de aanpak van ondernijning op jachthavens.
- Financiële realisatie t/m 2e kwartaal 2020.
- Stappenplan handelingsperspectief bij dubieuze cryptocurrency farms
- Infographic Maatschappelijke weerbaarheid – activiteiten en producten
- Korte film: Zicht
- Brochure handelingsperspectief voor kleine luchthavens. Conclusies en aanbevelingen.

LIMBURG

- Regionaal Versterkingsplan Aanpak Ondernijning Regio Limburg 2019-2021 Incidenteel.
- Inhoudelijk en financieel verslag versterkingsplannen RIEC Limburg 2019.
- Leeswijzer en samenvatting inhoudelijk en financieel verslag RIEC Limburg 2019
- Tussentijdse evaluatie 2020 versterkingsplannen RIEC Limburg
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondernijning Limburg.
- Jaarverslag 2019. RIEC Limburg.
- Bijlage 3 bij jaarverslag 2019 RIEC Limburg: Inhoudelijk en financieel verslag deel versterkingsplan Intelligence en Analyse Uitvoeringskracht Limburg.
- Nieuwsbrief versterkingsplannen Limburg 2019-2021.

LANDELIJKE PROJECTEN

- Jaarrapportage 2019 versterkingsgelden Ondernijningsfonds landelijke diensten.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondernijning landelijke diensten.
- Inleiding bij aanvraag landelijke partners – incidentele gelden Ondernijningsfonds.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Ondernijningsfonds landelijke diensten.
- Halfjaarlijkse evaluatie Serious Crime Taskforce februari 2020.
- Voortgang en stand van zaken SCTF.
- Kmar Project Ondernijning op Mainports.

RAAD VAN DE RECHTSPRAAK

- Versterkingsplan ondermijning Rechtspraak.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2019. Toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning Raad voor de Rechtspraak.
- De Rechtspraak Jaarverslag 2019.
- Voortgangsbericht versterkingsgelden Raad van de Rechtspraak.

OVERIGE DOCUMENTEN

- Kabinet Rutte III, Regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst (2017).

WEBSITES

- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondermijning/ondermijnende-criminaliteit>
(geraadpleegd op 27 augustus 2020)